

RIKSGÄLDSKONTORETS ÅRSREDOVISNING

2005

Innehåll

2005 i korthet	2
Riksgäldsdirektören har ordet	3
Sammanfattande resultat & måluppfyllelse	4
Kostnader & finansiering	6
Lånebehovet & statsskulden	10
Statsskuldsförvaltning	14
Privatmarknadsupplåning	23
Statens internbank	26
Garantier	31
Hantering av risker	35
Personal & kompetens	39
Ordlista	42
Finansiell redovisning	43
Resultaträkning	46
Balansräkning	47
Finansieringsanalys	48
Anslagsredovisning	50
Noter	51
Organisation	66
Riksgäldskontorets styrelse	67

Riksgäldskontorets vision

Riksgäldskontoret ska vara världens bästa statliga finansförvaltning.

Riksgäldskontorets uppdrag

Riksgäldskontoret är statens finansförvaltning.

Vi rapporterar till Finansdepartementet och har ansvar för tre arbetsområden:

Statens internbank

Riksgäldskontoret sköter statens kassa och ansvarar för alla pengar som staten får in och fördelar dem till myndigheterna enligt de beslut riksdagen och regeringen har tagit. Statens inbetalningar och utbetalningar går via det betalsystem som Riksgäldskontoret ansvarar för.

Vi ger lån till statliga myndigheter. De måste också placera sina pengar hos Riksgäldskontoret.

God service till myndigheter och låga räntekostnader för staten är våra mål.

Statliga garantier och lån

Riksgäldskontoret ger statliga garantier och lån som riksdagen har beslutat om. Vi bedömer risker och sätter avgifter så att de motsvarar statens förväntade kostnader. Vi ska också verka för att andra statliga myndigheters garantier och lån hanteras effektivt.

Statsskuldsförvaltning

Riksgäldskontoret förvaltar och finansierar statsskulden. Vi lånar på de svenska och internationella räntemarknaderna. Vi lånar även direkt av svenska hushåll och mindre företag genom att sälja bland annat premieobligationer.

Statsskuldsförvaltningen styrs av riktlinjer som regeringen lägger fast årligen efter förslag från Riksgäldskontoret. Målet är att på lång sikt minimera kostnaden för statsskulden. Samtidigt ska vi ta hänsyn till risken så att kostnaden inte stiger alltför mycket om något oväntat skulle inträffa.

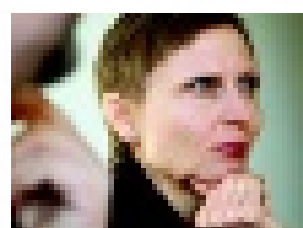
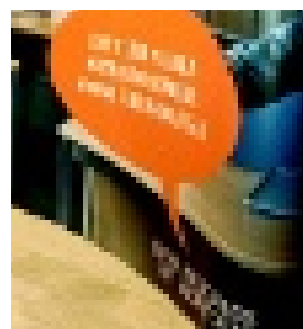
Samlade verksamheter ger en effektiv finansförvaltning

Våra affärsområden hänger ihop på flera sätt. Nettot av alla statliga betalningar blir statens nettolånebehov. Vår uppgift är att täcka eventuella underskott i betalningarna genom att låna upp pengar. När staten har överskott i budgeten kan Riksgäldskontoret betala av på statsskulden. Nettobetalningarna styr alltså hur mycket vi måste låna och påverkar om statsskulden ökar eller minskar. Om en garantitagare inte kan betala måste staten betala istället och låna upp pengarna. Därmed ökar statsskulden med det infriade beloppet.

Genom att samla dessa tre verksamheter i en myndighet får staten en effektiv finansförvaltning.

2005 i korthet

- 4 Överskottet i statsbudgeten 2005 blev 14 miljarder kronor.
- 4 Räntorna på statsskulden var 33 miljarder kronor.
- 4 Riksgäldskontoret har under året kraftig överskattat lånebehovet. Så sent som i oktober 2005 trodde vi på ett lånebehov på 10 miljarder kronor.
- 4 I slutet av 2005 var statsskulden 1 309 miljarder kronor. Statsskulden ökade med 51 miljarder kronor. Det beror främst på att kronan försvagades under året.
- 4 Riksgäldskontoret amorterade 20 miljarder kronor på valutaskulden. Valutaandelen av statsskulden var 23 procent vid årsskiftet.
- 4 Riksgäldskontoret gav ut en sjuårig realobligation under 2005.
- 4 Den aktiva förvaltningen gav ett negativt resultat på 428 miljoner kronor.
- 4 Lån från privatpersoner och mindre företag sänkte kostnaden för statsskulden med 106 miljoner kronor.
- 4 Premieobligationer för knappt 9 miljarder kronor såldes under 2005. Den utestående volymen av premier ökade med 10 procent till drygt 42 miljarder kronor.
- 4 Privatpersoners intresse för att köpa statsskuldväxlar via internet ökade.
- 4 Nya statliga ramavtal om betalkort och inköpskort började användas.
- 4 Nya internetbanktjänster för myndigheterna infördes.
- 4 Genomsnittskostnaden för en statlig betalning minskade.
- 4 Avsättningarna för förväntade förluster i garantiverksamheten minskade något under 2005.
- 4 Riksgäldskontoret tog över de garanterade lånen till Stockholmsleder AB och Göteborgs Trafikleder AB. Det sänker statens räntekostnad.
- 4 Riksgäldskontoret skrev i ett remissvar att insättningsgarantin bör hanteras som andra statliga garantier och att verksamheten flyttas till Riksgäldskontoret.

Riksgäldsdirektören har ordet:

Statens finansförvaltning

Riksgäldskontoret har sedan 1789 på riksdagens uppdrag haft hand om statens upplåning och dess skulder. Under 1800-talet tillkom vissa uppgifter som ett led i riksdagens ambition att öka sitt inflytande gentemot kungamakten, men 1911 renodlades uppdraget till att finansiera underskott i statens budget och att förvalta statsskulden.

De senaste decennierna har Riksgäldskontorets uppdrag utvidgats kraftigt, bland annat som en följd av det välmotiverade beslutet 1989 att flytta huvudmannaskapet från riksdagen till regeringen. Internbanksrollen har utvecklats från den begränsade in- och utlåningsverksamhet, som bedrevs i mitten av åttiotalet, till att bland annat omfatta ansvaret för statens betalningssystem. Riksgäldskontoret ansvarar också för att ställa ut och hantera statliga garantier och lån och har dessutom det övergripande ansvaret för att effektivisera statens samlade garanti- och lånehantering.

Riksgäldskontoret är i dag statens finansförvaltning med uppgift att bidra till effektiva betalningsflöden och effektiv likviditetsstyrning, att begränsa risken i och täcka kostnader för statens garanti- och låneportfölj samt att minimera de långsiktiga kostnaderna för statsskulden utan att ta för stora risker.

De resultat som uppnåtts under 2005 har svarat väl mot de mål som ställts upp:

- 4 Internbankens service till myndigheterna har förbättrats. Kostnaderna för de statliga betalningarna har minskat trots att volymen har ökat.
- 4 Garantiverksamheten präglas av en god balans mellan risken för framtida förluster och avsatta reserver.
- 4 Styrningen av statsskuldsförvaltningen har förbättrats ytterligare. Den sänkta löptiden har gett lägre kostnader vid en godtagbar risknivå.
- 4 Emissionerna av premieobligationer har överträffat förväntningarna.

Vår vision är att vara världens bästa statliga finansförvaltning. Vi samarbetar inom bland annat OECD:s och Världsbankens ram med andra länders skuldkontor och bidrar på olika sätt till att bygga upp och förbättra finansförvaltningen i mindre utvecklade ekonomier. Ambitionen är att uppnå en fastare struktur för detta arbete.

För att kunna leva upp till vår vision krävs framsynthet och flexibilitet. Därför har vi inlett ett projekt, *Riksgäldskontoret 2010*. Det syftar till att öka kunskaperna om utvecklingstendenser i omvärlden som kan komma att påverka vår verksamhet i framtiden, att ge underlag för mål för perioden fram till 2010 samt att stimulera alla medarbetare till förståelse för och engagemang i förnyelse- och utvecklingsarbetet.

Stockholm i februari 2006

Bo Lundgren
Riksgäldsdirektör

Sammanfattande resultat & måluppfyllelse

Regleringsbrevets mål i sammandrag

Resultatbedömning

FINANSIELLA SYSTEM OCH TILLSYN

De övergripande mål som rör Riksgäldskontoret är att:

- 4 kostnaden för statsskulden minimeras med beaktande av risk.
- 4 statens finansförvaltning bedrivs effektivt.

De övergripande målen är uppfyllda.

De olika delmålen redovisas nedan.

Vi har lämnat en bilaga, *Underlag för utvärdering av statsskuldsförvaltningen*, till årsredovisningen 2005.

SKULDFÖRVALTNING

Minimera kostnaden för statsskulden med beaktande av risk.

Målet uppfyllt 4 genom strategiska beslut inom ramen för regeringens riktlinjer och förändring av skuldens sammansättning.

Förbättra styrningen och utvärderingen av statsskuldsförvaltningen.

Målet uppfyllt 4 se *Förslag till Riktlinjer 2006-2008*.

Bidra till att förbättra marknaden för statspapper utan att öka kostnaden.

Målet uppfyllt 4 genom en transparent upplåning och marknadsvårdande tjänster.

Låna direkt från privatpersoner för att sänka kostnaden för statsskulden.

Målet uppfyllt 4 kostnaderna har minskat med 106 miljoner kronor.

STATENS INTERNBANK

Sätta marknadsmässiga villkor på lån och placeringar.

Målet uppfyllt

Verka för ett effektivt och konkurrensneutralt statligt betalningssystem.

Målet uppfyllt 4 genom att nya statliga ramavtal om betal- och inköpskort började användas.

Verka för att minska räntekostnaderna.

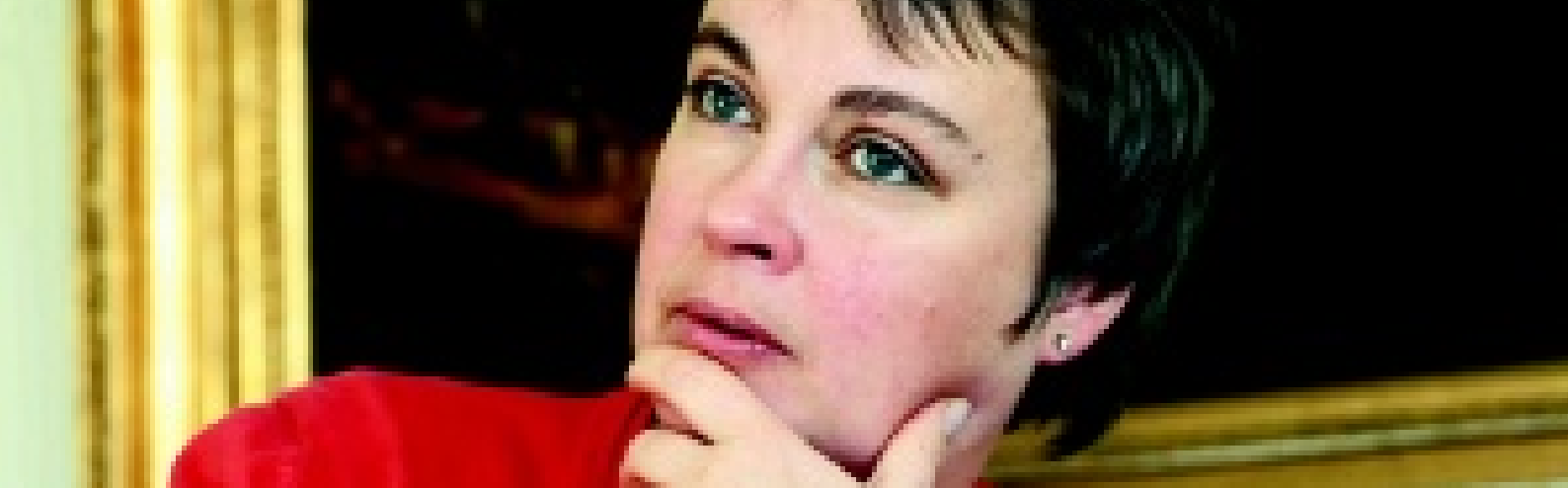
Målet uppfyllt 4 genom att fortlöpande förenkla de statliga betalningarna.

Erbjuda myndigheterna en god service.

Målet uppfyllt 4 genom kontinuerlig utveckling av tjänster, nya ramavtal och information.

Vidareutveckla statens betalningssystem.

Målet uppfyllt

Regleringsbrevets mål i sammandrag

Resultatbedömning

GARANTIER OCH KREDITER

Bedriva garantiverksamheten effektivt inom ramen för garantimodellen.

Målet uppfyllt 4 genom riskavspeglande och försäkringsmässiga avgifter samt omläggning av garanterade lån.

Bedriva kreditverksamheten effektivt.

Målet delvis uppfyllt 4 genom riskavspeglande avgifter, men det saknas ett regelverk för statens externa kreditgivning.

Verka för att andra myndigheters garanti- och kreditverksamhet bedrivs effektivt.

Målet uppfyllt 4 genom råd och stöd till andra myndigheter.

RISKER

Sträva efter bästa marknadspraxis i riskhanteringen.

Målet uppfyllt 4 genom kontinuerlig utveckling av metoder, modeller och processer för riskhantering.

Se till att hanteringen av finansiella och operativa risker uppfyller ställda krav och föreskrifter.

Målet uppfyllt 4 se ovan.

Samhällets grundläggande behov ska kunna upprätthållas även vid svåra påfrestningar på samhället i fredstid.

Målet delvis uppfyllt 4 genom att samverka med andra myndigheter; aktiva åtgärder för att minska sårbarheten pågår.

PERSONAL OCH KOMPETENS

Verka för en långsiktig och god personalförsörjning.

Målet uppfyllt 4 genom stärkt satsning på personalförsörjningen, trots ett svårare arbetsmarknadsläge.

Kostnader & finansiering

De totala kostnaderna för Riksgäldskontorets verksamhet 2005 var 45 miljarder kronor. Av dessa är 32,9 miljarder kronor realiserade kostnader och därmed anslagsavräknade varav räntorna på statsskulden svarade för 32,6 miljarder kronor.

Tabell 1.1

Riksgäldskontorets anslag 2005

Anslag, miljoner kronor	Ingående anslagssparande	Indragning	Tilldelade medel	Utgifter	Utgifter, förändr. från 2004	Saldo 31 dec 05
26 92:1 Räntor på statsskulden			38 600	-32 561	-20 035	6 039
26 92:3 Provisionskostnader			160	-95	-26	65
2 2:3 Förvaltningskostnader	17	-17	264	-263	-4	1
2 2:6 Avsättning för garantiverksamhet			1	-1	0	0
22 36:4 Banverket: Banhållning och sektorsuppgifter			70	-70	0	0
	17	-17	39 095	-32 990	-20 065	6 105

Räntor på statsskulden

Anslaget räntor på statsskulden ska täcka ränte- och valutautgifter. Anslaget omfattas inte av utgiftstaket och Riksgäldskontoret har rätt att överskrida anslaget för att kunna fullgöra statens betalningsåtaganden.

För 2005 anvisades ursprungligen 38,6 miljarder kronor till anslaget för räntor på statsskulden. Utfallet blev 32,6 miljarder kronor, vilket är 6,0 miljarder kronor lägre än anvisade medel. Det beror på att räntenivån sjönk och var betydligt lägre än de antaganden som gjordes i beräkningen, som låg till grund

för tilldelningen av anslaget. Den lägre räntenivån påverkade främst de löpande räntebetalningarna i svenska kronor och har gett större ränteintäkter i form av överkurser vid emission.

Valutavinst ger lägre räntebetalningar

Jämfört med 2004 minskade räntebetalningarna med 20 miljarder kronor. Den största förändringen ligger på valutasidan som 2004 uppgick till en förlust på 5 miljarder kronor mot en vinst 2005 på 10 miljarder kronor, det vill säga en förändring på 15 miljarder kronor.

Tabell 1.2

RÄNTOR PÅ STATSSKULDEN

Miljoner kronor	2001	2002	2003	2004	2005
Räntor på lån i svenska kronor	45 404	45 399	37 985	40 688	39 428
Räntor på lån i utländsk valuta	24 071	17 469	16 397	11 515	11 415
Räntor på in- och utlåning	-3 271	373	-6 832	-6 993	-6 943
Summa	66 204	63 241	47 550	45 210	43 900
Över-/underkurs vid emission	-4 644	-7 728	-14 453	-10 144	-9 049
Valutaförluster/-vinster	12 318	6 650	4 366	5 106	-10 228
Kursförluster/-vinster	5 172	4 594	3 811	13 480	7 615
Övrigt (depositioner m.m.)	2 021	426	741	-1 057	323
Summa	14 867	3 942	-5 535	7 386	-11 339
Summa anslag räntor på statsskulden	81 071	67 183	42 015	52 596	32 561
Kassamässig justering	229	-1 996	223	23	35
Summa räntebetalningar	81 300	65 187	42 238	52 619	32 596

Valutaförändringar påverkas framför allt av den svenska kronans växelkurs mot andra valutor när lån förfaller, men också av inbördes förändringar mellan andra valutors växelkurser genom olika derivatinstrument. Valutavinsterna under 2005 beror bland annat på ett par stora förfall av lån i dollar. De orealiserade valutakursförändringarna gick däremot från en intäkt 2004 till en kostnad 2005 på grund av att svenska kronan försvagades gentemot andra valutor under 2005. Jämfört med 2004 minskade även realiserade kursförluster med 6 miljarder kronor. Det beror på att Riksgäldskontoret har gjort färre återköp av obligationer i samband med byten mellan obligationer.

Halverade räntebetalningar sedan 2001

Tittar man tillbaka ett antal år på utvecklingen av räntebetalningarna har de minskat från 81 miljarder kronor 2001 till 33 miljarder kronor 2005 (se tabell 1.2). De låga räntebetalningarna 2005 förklaras delvis av stora valutavinster. Men även bortsett från det har räntebetalningarna ungefär halverats under perioden. Det beror på att räntenivåerna, både i Sverige och internationellt, har sjunkit betydligt under de senaste fem åren. Vartefter lån har förfallit har de kunnat sättas om till en successivt allt lägre ränta. Statsskuldens storlek och komplexitet, med ett stort antal lån och

derivatkontrakt med olika löptider, gör dock att det tar tid innan hela skulden hinner sättas om och de lägre marknadsräntorna slår igenom fullt ut.

Provisionerna lägre under 2005

Anslaget Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning används för utgifter för provisioner som uppstår i

Räntor på statsskulden

Ränteutgifternas olika delposter framgår i tabell 1.2. Den första delsumman avser löpande räntebetalningar på lån och swappar i svenska kronor och utländsk valuta samt myndigheternas räntebetalningar för deras lån i Riksgäldskontoret. Ett exempel på en löpande räntebetalning är kuponger på obligationer.

Den andra delsumman avser olika kurseffekter som påverkar räntebetalningarna. Exempelvis blir det en kurseffekt vid emissioner av obligationer då marknadsräntan avviker från kupongräntan, vilket den normalt sett gör. Är kupongen högre än marknadsräntan blir det en överkurs och omvänt en

underkurs. På samma sätt fungerar det när Riksgäldskontoret köper tillbaka obligationer, men det kallas då kursvinster/-förluster. När lån i utländsk valuta förfaller blir det en realiserad valutavinst/-förlust om växelkursen har förändrats sedan lånet togs upp.

Ränteutgifterna kan variera betydligt på grund av kurseffekter för enskilda år. Det beror på vilka lån som emitteras eller köps tillbaka, och vilken kupong de har i relation till aktuella marknadsräntor. Valutavinster/-förluster kan variera beroende på hur mycket lån som förfaller och till vilka växelkurser de lånen togs upp.

**F
A
K
T
A**

Genomsnittlig emissionsränta

Riksgäldskontoret säljer sina lån i svenska kronor i auktioner till marknadspris. Den ränta som ett lån säljs till är emissionsräntan. Den skiljer sig från lånets kupongränta som bestäms i samband med att lånet ges ut. Emissionsräntan speglar lånets periodiserade kostnad medan kupongräntan påverkar de kassamässiga betalningarna.

Den genomsnittliga emissionsräntan för ett lån räknas ut genom att väga emissionsräntan i varje säljtransaktion med den volym som sålts. På samma sätt kan flera lån vägas samman till en genomsnittlig emissionsränta för en instrumentkategori.

De tre dominerande instrumenten som Riksgäldskontoret finansierar statsskulden med är nominella obligationer, statsskuldväxlar och realobligationer. Den sammanlagda utestående volymen i dessa instrument var 1 057 miljarder kronor vid utgången av 2005. (I statsskulden ingår även privatmarknadslån, lån i utländsk valuta, swappar samt andra derivat.)

I tabellen redovisas utestående volym i slutet av 2005, den utestående volymens genomsnittliga emissionsränta i slutet av 2005, emitterad volym 2005 och den genomsnittliga emissionsräntan för upplåningen som skett under 2005 för nominella obligationer, statsskuldväxlar och realobligationer.

Under 2005 sjönk marknadsräntorna till rekordlåga nivåer. Det speglas av att den genomsnittliga

emissionsräntan för obligationsupplåningen 2005 var betydligt lägre än för skuldstocken som helhet. Det beror på att en stor del av lånen i skuldstocken emitterades för länge sedan, i ett högre ränteläge än det som råder idag. Vartefter äldre obligationer förfaller och ersätts av nya kommer den genomsnittliga emissionsräntan, och därmed räntekostnaden, att falla, under förutsättning att marknadsräntorna på längre löptider inte stiger över snittet för stocken.

För statsskuldväxlar, som har en betydligt kortare löptid än obligationer, är den genomsnittliga emissionsräntan för upplåningen under 2005 densamma som för skuldstocken, vilket speglar ett snabbare genomslag av förändringar i marknadsräntorna i växelstocken jämfört med obligationsstocken.

GENOMSnittliga EMISSIONSRÄNTOR (GER) ¹

	Nominella obligationer	Statsskuldväxlar	Realobligationer ³
Utestående volym, miljarder kronor	563	288	206
GER utestående skuld, %	4,79	1,79	3,25
Såld volym 2005, miljarder kronor ²	78	408	27
GER upplåning 2005, %	3,03	1,79	1,43

¹ För att jämföra den genomsnittliga emissionsräntan för nominella respektive reala instrument måste den genomsnittliga emissionsräntan för realobligationer kompenseras för inflationsutvecklingen.

² Emmitterad volym i auktioner och säljdelen i bytestransaktioner.

³ Volymen för realobligationer är inklusive upplupen inflation.

samband med upplåning, försäljning och extern förvaltning. Kostnad och utgift är samstämmiga begrepp i det här fallet eftersom vi inte redovisar några provisioner som upplupna men ännu inte realiserade.

Utgifterna för provisioner har i år varit 95 miljoner kronor, en nedgång med 30 miljoner kronor jämfört med 2004.

När det gäller provisioner till våra återförsäljare i den institutionella upplåningen så beror det lägre utfallet främst på ändrade faktureringspunkter. Provisioner som betalas till våra externa förvaltare var i stort sett oförändrade. Det är en följd av att förvaltarna genererade ett sämre resultat i den aktiva förvaltningen.

Förvaltningskostnader

Anslaget för förvaltningskostnader används för övriga förvaltnings-, drifts- och utvecklingsutgifter. Den totala kostnaden för året är 351 miljoner varav 263 miljoner kronor är anslagsavräknade. Mellanskillnaden avser periodiserade kostnader för premielån i statsskuldsförvaltningen, garantiverksamhetens förvaltningskostnader som är avgiftsfinansierade och kostnad för garantisubvention.

Under 2005 var det anslagsavräknade utfallet 4 miljoner kronor lägre än året innan. Inom statsskuldsupplåningen har transaktionskostnader för registrering av emitterade lån sjunkit, dels till följd av bättre avtal med VPC och dels beroende på färre

transaktioner. Dessutom har nya avtal lett till en mindre kostsam call center-lösning.

Inom flera verksamhetsområden har det under året skett systemutveckling. Statens internbank har vidareutvecklat myndighetens systemstöd för att minska statens totala kostnader för betalningar. Garantiverksamheten har effektiviserat hanteringen av garantier och regressfordringar. Totalt har dessa investeringar uppgått till 5 miljoner kronor.

Riksgäldskontorets största utgiftspost är personalkostnader, som 2005 var 91 miljoner kronor.

Avgiftsfinansierad verksamhet

Verksamhetsområdet Garantier och krediter är i sin helhet avgiftsfinansierat. Garantitagare betalar avgifter

baserat på den risk Riksgäldskontoret tar på sig genom att ställa ut garantin. Avgifterna med avdrag för administrativa kostnader och infrianden förs till garantireserven. Inom kreditverksamheten betalar utomstatliga låntagare kreditavgifter på motsvarande sätt. Avgifter för lån med kreditrisk levereras in till statsbudgeten men en del behålls för att täcka Riksgäldskontorets kostnader.

Överskottet för 2005 beror främst på att avsättningarna för förväntade förluster minskat. Totalt för Garantier och krediter är årets kapitalförändring 1 313 miljoner kronor högre än föregående års kapitalförändring. Det beror till största delen på att 2004 skrevs värdet ner på tre av Riksgäldskontorets lån med kreditrisk.

Tabell 1.3

RESULTATRÄKNING PER VERKSAMHETSOMRÅDE 2005, INTÄKTER OCH KOSTNADER I MILJONER KRONOR

Verksamhetens intäkter	Upplåning och statsskuld- förvaltning	Statens internbank	Garantier och krediter	Riksgäldskontoret totalt	Riksgäldskontoret totalt 2004
Intäkter av anslag, räntor på statsskulden 26 92:1	39 217	-6 970		32 247	53 646
Intäkter av anslag, provisioner 26 92:3	95			95	121
Intäkter av anslag	224	39		263	267
Intäkter av anslag för garantisubvention				71	71
Intäkter av avgifter			194	194	199
Ränteutgifter			41	41	48
Summa verksamhetens intäkter	39 535	-6 931	235	32 911	54 352
Verksamhetens kostnader					
Finansiella kostnader för förvaltning av statsskulden					
Realiserat räntenetto m.m	-49 420	6 946		-42 474	-48 540
Realiserade valutakursvinster/-förluster	10 203	25		10 228	-5 106
Summa, räntor på statsskulden 26 92:1	-39 217	6 970	0	-32 247	-53 646
Provisioner 26 92:3	-95	0	0	-95	-121
Avgifter till banker m.fl. 2 2:3	0	0	0	0	-4
Orealiserat räntenetto m.m	-246	51		-196	477
Orealiserade valutakursvinster/-förluster	-29 531	-47		-29 578	9 617
Summa ej anslagsavräknade räntekostnader	-29 777	4	0	-29 773	10 094
Summa finansiella kostnader på statsskulden	-69 089	6 974	0	-62 115	-43 677
Övriga verksamhetskostnader					
Kostnader i garantiverksamheten			177	177	-1 152
Förvaltning 2 2:3	-224	-39	0	-263	-263
Ej anslagsavräknade förvaltningskostnader	13	0	-29	-88	-74
Summa övriga verksamhetskostnader	-211	-39	147	-174	-1 488
Uppbördsverksamhet	0	0	-1	-1	0
Summa kostnader	0	0	-1	-1	0
Årets kapitalförändring	-29 764	4	382	-29 378	9 187

Lånebehovet & statsskulden

Riksgäldskontoret ansvarar för att låna pengar åt staten. Ett lånebehov uppstår när utgifterna är större än inkomsterna. För att kunna planera upplåningen gör Riksgäldskontoret prognoser på lånebehovet. Under 2005 gjorde staten ett överskott på 14 miljarder kronor. Det överraskade oss eftersom vi så sent som i oktober trodde på ett underskott på 10 miljarder kronor.

Under 2005 blev det ett överskott i statens finanser för första gången sedan 2002. Trots detta ökade statsskulden med 51 miljarder kronor. Anledningen är bland annat att kronan försvagats under året. Vid årsskiftet var statsskulden 1 309 miljarder kronor. Det motsvarar cirka 49 procent av BNP.

14 miljarder i överskott

Under 2005 gjorde staten ett överskott på 14 miljarder kronor. Det är 65 miljarder kronor bättre än 2004. Se diagram 2.1 och tabell 2.1.

Statens lånebehov kan delas upp i två delar: primärt lånebehov (eller överskott) och räntebetalningar på statsskulden. Det innebär att det primära lånebehovet omfattar statens alla betalningar utom räntebetalningarna.

47 miljarder i primärt överskott

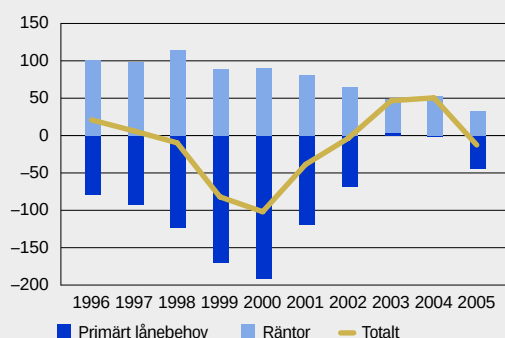
Det primära överskottet var 47 miljarder kronor 2005 (det vill säga ett negativt lånebehov). Det är 45 miljarder kronor mer än 2004.

Statens skatteintäkter ökar normalt över tiden eftersom skattebaserna blir större när ekonomin växer. Det som utmärker 2005 är att skatterna från företag ökade oväntat mycket. Det beror dels på engångseffekter till följd av att företag löst upp sina periodiseringsfonder, dels på högre vinster i företagen. Även intäkterna från konsumtionsbaserade skatter har ökat

Diagram 2.1

STATENS LÅNEBEHOV

Miljarder kronor

Tabell 2.1

STATENS LÅNEBEHOV

Miljarder kronor	2001	2002	2003	2004	2005
Primärt lånebehov	-120,0	-68,7	4,3	-2,1	-46,7
Varav					
primärt saldo	-144,6	-82,9*	-5,8*	-17,1*	-59,9
Riksgäldskontorets nettoutlåning	24,6	14,2	10,1	15,0	13,2
Räntor på statsskulden m.m.	81,3	65,2	42,2	52,6	32,6
Varav					
räntor för lån i svenska kronor	43,5	39,4	21,3	33,9	30,5
räntor för lån i utländsk valuta	25,4	19,0	17,1	13,6	12,3
realiserade valutadifferenser netto	12,3	6,7	3,9	5,1	-10,2
Statens lånebehov (netto)	-38,7	-3,5*	46,6*	50,5*	-14,1

* Riksgäldskontoret gjorde i juni 2005 en rättelse av lånebehovet för perioden november 2002 till april 2005. Rättelsen påverkade lånebehovet med -2,3 miljarder kronor 2002, 0,2 miljarder kronor 2003 och -2,8 miljarder kronor 2004.

mycket, liksom utdelningsinkomster från företag med statligt ägande.

Utgifterna påverkas bland annat av pris- och löneomräkningar, regeländringar i transfererings-systemen samt hur många personer som får olika ersättningar. Det har varit relativt få regeländringar under 2005. Ökningen i sjukpenningdagar de senaste åren har stannat av, men däremot fortsätter antalet personer med aktivitets- och sjukersättningar att öka.

Sammantaget ökade dock transfereringarna till hushållen under året, framför allt pensioner och barnbidrag. Andra utgifter som ökade var skatteutbetalningarna till kommuner och landsting, samt utgifter för bistånd och EU-stöd till jordbrukssektorn. De större utbetalningarna till jordbrukssektorn förklaras dock till största del av att utgifter för 2004 och 2006 har flyttats till 2005.

Nettoutlåningen till statliga myndigheter och bolag var 13 miljarder kronor 2005, vilket är 2 miljarder kronor lägre än 2004.

33 miljarder i räntebetalningar

Räntebetalningarna på statsskulden uppgick till 33 miljarder kronor. Det är en minskning med 20 miljarder kronor jämfört med 2004.

Förändringen beror främst på högre valutavinster. Under året gjorde staten en valutavinst på 10 miljarder kronor, jämfört med en förlust förra året på 5 miljarder kronor. Valutavinster/-förluster påverkas framför allt av kronans växelkurs mot andra valutor när ett lån förfaller, men också av inbördes förändringar mellan andra valutors växelkurser genom olika derivatinstrument. Årets valutavinster beror bland annat på ett par stora förfall i lån i dollar, vilka togs upp till betydligt högre dollarkurser än då de återbetalades.

Jämfört med 2004 minskade även realiserade kursförluster med 6 miljarder kronor. Det beror på att Riksgäldskontoret har gjort färre återköp av obligationer i samband med byten mellan obligationer.

För en mer utförlig beskrivning av vilka poster som ingår i utgiftsområdet "Räntor på statsskulden", se tabell 1.2 i avsnittet Kostnader & finansiering.

Lånebehovsprognosen sänktes successivt

Riksgäldskontoret har gjort fem prognoser på 2005 års lånebehov. De presenteras i tabell 2.2. Under året har vi successivt sänkt lånebehovsprognosen. Trots detta har styrkan i statsfinanserna överraskat och vi har kraftigt överskattat lånebehovet. Så sent som i oktober i år räknade vi med ett lånebehov på 10 miljarder kronor, vilket ska jämföras med utfallet som var ett överskott på 14 miljarder kronor.

Nedan redogör vi för årets prognoser och de bedömningar vi gjorde vid respektive prognostillfälle.

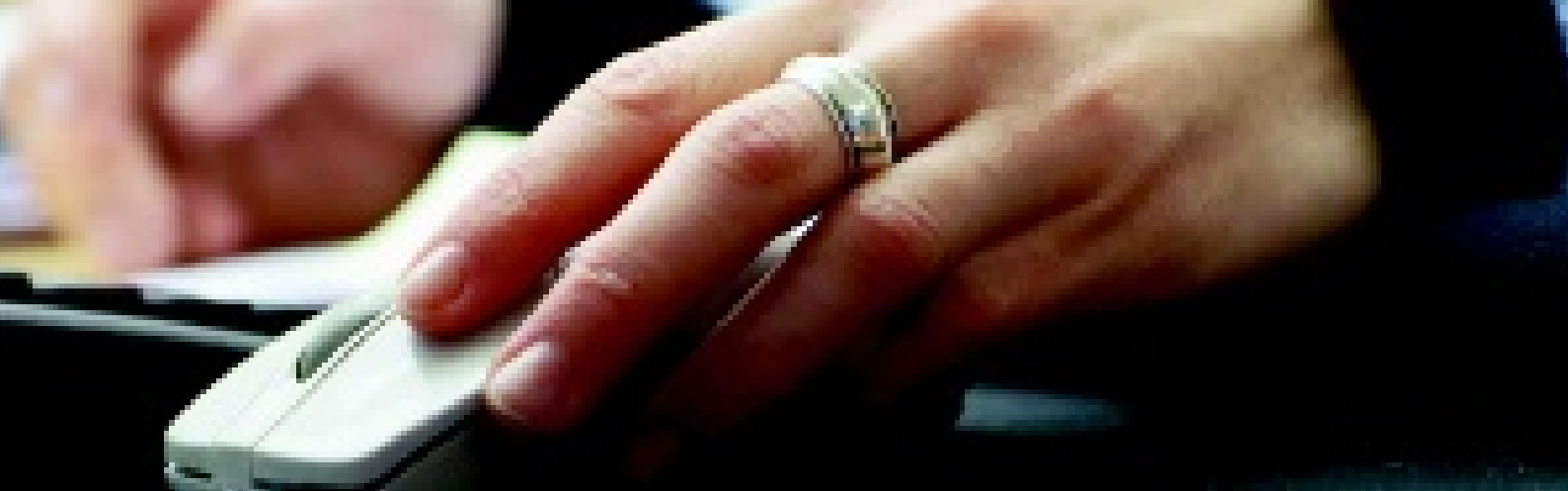
Tabell 2.2

PROGNOSE PÅ LÅNEBEHOVET 2005

Prognostidpunkt	Juni 2004	Okt 2004	Feb 2005	Juni 2005	Okt 2005
Lånebehov, miljarder kr	43	46	38	31	10

38 miljarder i februari

I februari 2005 sänkte vi lånebehovsprognosen från 46 till 38 miljarder kronor. Anledningen var att staten fick in större fyllnadsinbetalningar av skatt, större

intäkter från försäljning av aktier i Nordea och lägre räntebetalningar än vi räknade med i oktober 2004.

31 miljarder i juni

Även under våren blev inbetalningarna till staten större än beräknat och det blev tydligt att lånebehovet skulle bli lägre än vår prognos. Men vi gjorde bedömningen att det till stor del var fråga om tillfälliga intäkter som inte skulle påverka den långsiktiga utvecklingen. Skälen till det var flera.

För det första ändrades reglerna för företagens periodiseringsfonder. Det innebar att företagens avsättningar till fonderna räntebelades, vilket ledde till att företagen i många fall valde att lösa upp fonderna och betala in sin skatt direkt istället för att utnyttja den skattekredit som avsättningarna annars medgav. Vi trodde att denna förändring förklarade en stor del av de extra inbetalningar som vi såg under våren, men att denna trend inte skulle hålla i sig.

För det andra hade vi underskattat statens utdelningsinkomster från företag, framför allt från Vattenfall. Vi kunde även konstatera att Exportkreditnämnden och Vägverket hade gjort ett par större inbetalningar inom statens nettoutlåning, vilket ledde till att lånebehovet blev lägre. Men samtidigt fick vi in ny information om att Riksgäldskontoret skulle ta över lån från Stockholmsleder AB och Göteborgs Trafikleder AB, vilket skulle öka lånebehovet med 7 miljarder kronor.

Dessa överväganden innebar att vi gjorde en förhållandevis försiktig nedrevidering av lånebehovsprognosen i juni. Sammantaget sänkte vi prognosen med 7 miljarder kronor. Det mesta av dessa pengar var pengar som staten redan fått in.

10 miljarder i oktober

Ganska snart under sommaren och hösten blev det dock tydligt att vi underskattat vinstutvecklingen

i företagen och dess effekt på skatteinbetalningarna. En förklaring till att vi inte såg det redan i juni-prognosen var att flödena från periodiseringsfonderna troligtvis var så stora att de överskuggade de högre vinsterna.

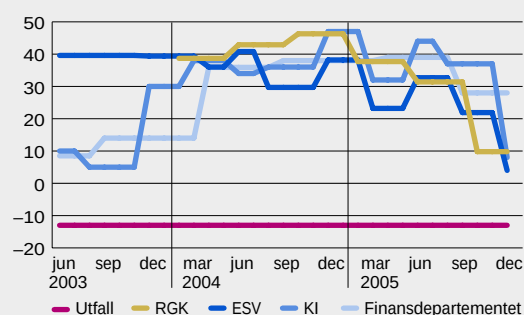
I oktober sänkte vi prognosen med sammanlagt 21 miljarder kronor till 10 miljarder kronor. Cirka 15 miljarder avsåg högre skatter, framförallt från företag, men även större momsintäkter. Därutöver reviderades utgifterna ner med 3 miljarder och nettoutlåningen med 2 miljarder kronor.

Jämförelse med andra prognosmakare

I diagram 2.2 presenteras utfallet för lånebehovet 2005 tillsammans med de olika lånebehovsprognoserna från Riksgäldskontoret (RGK), Finansdepartementet, Ekonomistyrningsverket (ESV) och Konjunkturinstitutet (KI).

Bilden är förhållandevis samstämmig mellan de olika prognosmakarna. Sedan våren 2004 har samtliga prognosmakare kraftigt överskattat lånebehovet och sedan successivt reviderat ned sina prognoser.

Diagram 2.2
UTFALL OCH PROGNOSE
Miljarder kronor

1 309 miljarder i statsskuld

Statsskulden var 1 309 miljarder kronor vid slutet av 2005. Jämfört med 2004 är det en ökning med 51 miljarder kronor. Se diagram 2.3 och tabell 2.3. Mätt som andel av BNP var skulden cirka 49 procent, vilket är en procentenhet mindre än förra året.

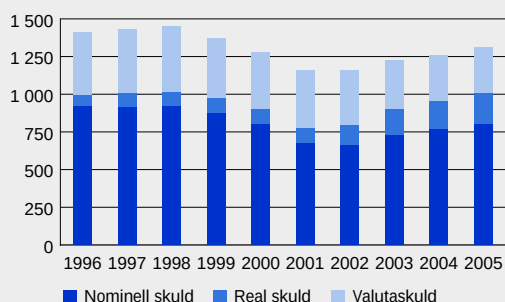
Budgetöverskottet bidrog till att minska statsskulden med 14 miljarder kronor. Detta motverkades dock av att skulddispositioner och kortfristiga placeringar ökade skulden med 65 miljarder kronor. Den viktigaste skulddispositionen är omvärderingen av valutaskulden till aktuella valutakurser. Under 2005 försvagades kronan, vilket gjorde att valutaskulden skrevs upp med 29 miljarder kronor.

Statsskulden finansieras med nominella lån i svenska kronor, reala lån i svenska kronor och lån i utländsk valuta. Andelen nominella lån var oförändrad på 61 procent i slutet av 2005, medan andelen reala lån ökade med 1 procentenhet till 16 procent. Samtidigt minskade andelen lån i utländsk valuta med en procentenhet till 23 procent.

Diagram 2.3

STATSSKULDENS UTVECKLING

Miljarder kronor

Tabell 2.3

STATSSKULDENS SAMMANSÄTTNING

Instrument, miljarder kronor	2001	2002	2003	2004	2005	Förändring 2004-2005
Nominella lån i svenska kronor						
Statsobligationer	353,2	351,1	394,9	426,1	424,3	-1,8
Statsskuldväxlar	227,3	218,7	244,5	259,2	288,3	29,1
Nominella privatmarknadslån	57,8	57,9	58,0	59,2	63,3	4,1
Likviditetshanteringsinstrument	47,7	42,9	28,8	22,1	22,8	0,7
Valutaterminer m.m.	0,0	0,3	-0,5	-0,2	-0,5	-0,3
Summa nominella lån i svenska kronor	686,1	670,9	725,7	766,4	798,2	31,8
Reala lån i svenska kronor						
Statsobligationer	115,8	157,1	171,2	189,0	206,9	17,9
Riksgäldsspar	1,2	1,2	1,1	0,9	0,9	0,0
Summa reala lån i svenska kronor	117,0	158,3	172,2	189,9	207,8	17,9
Lån i utländsk valuta	407,4	375,0	330,9	301,0	302,6	1,6
Statsskulden	1 210,6	1 204,2	1 228,8	1 257,3	1 308,6	51,2

Statsskuldsförvaltning

Riksgäldskontoret ansvarar för att förvalta den befintliga statsskulden och ta upp nya lån till staten. Ett lånebehov uppstår dels när statens utgifter är större än inkomsterna, dels när äldre lån förfaller och måste betalas tillbaka. Upplåningen sker genom att Riksgäldskontoret ger ut statspapper. Riksgäldskontoret lånar både på den svenska och utländska räntemarknaden. En mindre del av statsskulden finansieras genom sparprodukter som är riktade till privatpersoner och mindre placerare, se avsnitt Privatmarknadsupplåning.

Mål och riktlinjer

Det övergripande målet för statens upplåning och statsskuldsförvaltning är att minimera de långsiktiga kostnaderna med beaktande av risk. Övriga mål som anges i regleringsbrevet är:

- 4 förbättra styrningen och utvärderingen av statsskuldsförvaltningen
- 4 bidra till att förbättra statspappersmarknadens funktion utan att öka kostnaden för statsskulden
- 4 låna direkt från privatpersoner för att sänka kostnaden för statsskulden.

Statsskuldsförvaltningen sker i enlighet med de riktlinjer som regeringen lägger fast årligen efter förslag från Riksgäldskontoret. Riktlinjerna anger riktvärden för statsskuldens sammansättning och löptid.

I Riktlinjerna för 2005 fastslogs att skulden i utländsk valuta ska minska så att den på sikt är 15 procent av statsskulden. Under 2005 ska amorteringar därför ske med 25 ± 15 miljarder kronor. Vidare angavs att andelen reala lån ska öka till 20–25 procent på lång sikt. Hänsyn ska dock tas till efterfrågan på marknaden och kostnaden jämfört med att låna i andra skuldsdrag. I riktlinjerna fastslogs också att löptiden (uttryckt i termer av duration) i den samlade nominella kron- och valuta-skulden ska sänkas från 2,7 till $2,5 \pm 0,3$ år. Neddragningen ska ske successivt under året för att undvika omotiverade transaktionskostnader.

Återrapporteringskrav

En övergripande beskrivning av statsskuldsförvaltningen och resultatet lämnas här. Ett fullständigt underlag till utvärdering av statsskuldens förvaltning lämnas i bilagan *Underlag till utvärdering av statsskuldsförvaltningen 2005*. Riksgäldskontoret har även haft i uppdrag att analysera frågorna om andelsstyrning och ett nytt löptidsmått. Resultatet redovisas i riktlinjeförslaget för 2006.

Viktiga händelser 2005

- 4 Amorteringstakten i valutaskulden minskade från 25 till 20 miljarder kronor.
- 4 Riksgäldskontoret emitterade en ny realobligation med 7 års löptid.
- 4 Emissionsmålet för realobligationer drogs ned från 20 till 15 miljarder kronor.
- 4 Den genomsnittliga löptiden sänktes i den nominella kron- och valutaskulden med 0,2 år till 2,5 år.

Övergripande struktur i statsskulden

Den övergripande strukturen i statsskulden styrs av de riktlinjer som årligen fastställs av regeringen. Riktlinjerna baseras på förväntade kostnads- och risköverväganden.

Statsskulden består av tre skuldsdrag: nominell kronskuld, real kronskuld och valutaskuld. Att fördela statsskulden på dessa tre skuldsdrag är ett sätt att minska risken för kraftigt höjda räntekostnader.

Löptiden i den nominella kronskulden och valutaskulden styrs utifrån ett riktvärde för durationen som regeringen angett. Riktvärdet fungerar som en restriktion i upplåningen. Det går inte att låna alltför mycket i långa löptider och inte heller i korta. Eftersom avkastningskurvan i allmänhet har en positiv lutning är det dyrare att låna i långa löptider än i korta. Samtidigt är kort upplåning förenad med större risk. Det beror på att korta lån omsätts oftare, vilket ökar exponeringen för svängningar i räntan. Genom att ha en spridd löptidsstruktur minskas riskerna i statsskuldshöllning. Det riktvärde som regeringen anger för durationen i sitt riktlinjeförslag är således en avvägning mellan kostnader och risk.

Under 2005 sänkte regeringen riktvärdet från 2,7 år till 2,5 år. Regeringens bedömning var att det fanns utrymme att minska de förväntade kostnaderna genom att sänka löptiden i den samlade nominella kron- och valutaskulden.

För att undvika omotiverade transaktionskostnader drogs löptiden ned stegvis under året i den nominella

kronskulden. På grund av sjunkande räntor och att vi överskattat vårt lånebehov har durationen under korta perioder legat högt. Durationen i den nominella skulden uppgick dock vid slutet av året till 2,5 år. I valutaskulden skedde anpassningen under betydligt kortare tid.

Löptiden i de enskilda skuldsdragen bestäms av Riksgäldskontorets styrelse. För 2005 beslutades att den skulle sänkas till 2,8 år i den nominella kronskulden och till 1,8 år i valutaskulden. Genom att låta den nominella kronskulden ha en längre genomsnittlig löptid kan god likviditet uppnås i alla obligationer oavsett löptid. Därmed kan räntekostnaderna hållas nere samtidigt som kravet på god marknadsvård uppfylls.

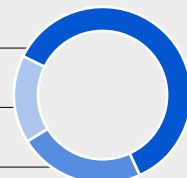
Diagram 3.1

STATSSKULDENS BESTÅNDSDELAR

Nominell skuld 61,0%

Real skuld 16,0%

Skuld i valuta 23,0%

De olika skuldsdragen angivet i procent, 31 december 2005.

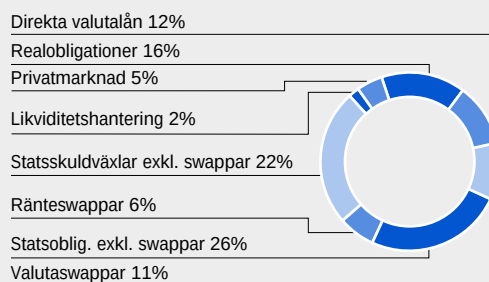

Finansiering av statsskulden

Statsbudgeten visade 2005 ett överskott (negativt nettolånebehov) motsvarande 14,1 miljarder kronor. Trots detta fanns ett lånebehov eftersom lån som förfallit under året måste refinansieras. Bruttolånebehovet som är summan av nettolånebehovet och förfallande lån var 66 miljarder kronor. Detta finansieras genom upplåning på de svenska och internationella räntemarknaderna, se tabell 3.5, sid 21.

Diagram 3.2

STATSSKULDENS INSTRUMENT

Upplåningsinstrumenten, angivet i procent, 31 december 2005.

Nominell kronskuld

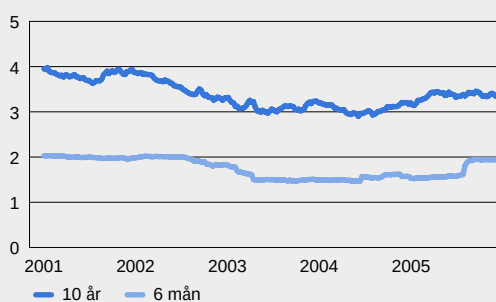
Nominella lån är traditionellt statens viktigaste finansieringskälla. Merparten av den nominella upplåningen

sker i statsobligationer och statsskuldväxlar. I skuldslaget nominella lån ingår även repor, dagslån och likviditetsväxlar. De används i huvudsak för att parera tillfälliga svängningar i statens lånebehov. Fördelningen mellan statsskuldväxlar och nominella obligationer ska vara sådan att löptiden i genomsnitt är 2,8 år.

Diagram 3.3

RÄNTEUTVECKLINGEN

Procent, månadsvis

Räntorna har legat på fortsatt låga nivåer under 2005 och vi har därför kunnat låna till mycket förmånliga villkor.

Statsobligationer

Riksgäldskontoret ger ut nominella statsobligationer varannan vecka via auktioner. Där deltar återförsäljare som har i uppdrag från sina kunder att köpa statspapper. Upplåningen görs framförallt i obligationer med 2-, 5- eller 10-års löptid. Dessa kallas referenslån, och

F A K T A

Ränteutvecklingen under 2005

Under året har svenska marknadsräntor i huvudsak rört sig neråt, se diagram 3.3. Den svenska 10-åriga obligationsräntan föll från cirka 4 procent till som lägst 2,95 för att sedan stiga till 3,30 procent mot slutet av året.

Även realräntor gick ner under året, dock inte lika mycket som nominella räntor. Det resulterade i mycket låga break even-nivåer (skillnaden mellan nominella och reala räntor), se vidare i avsnitt Real kronskuld.

Det är inte bara i Sverige som vi har sett låga räntor under 2005. Även i euroområdet och i USA har räntorna varit låga. Trots styrräntehöjningar i USA har de amerikanska obligationsräntorna stigit endast i begränsad utsträckning under hösten.

I samband med att Riksbanken sänkte räntan i somras hade Sverige cirka 20 räntepunkter lägre tioårsräntor än i euroområdet. Senast vi såg

samma ränteskillnad var under 2000 när den svenska styrräntan låg under ECB:s (europeiska centralbanken). Vid årets slut hade dock skillnaden i tioårsräntor försvunnit.

Det är framför allt en stark efterfrågan, från bland annat asiatiska placerare, som har begränsat tendenserna till ränteuppgång. Till detta kommer låga och stabila inflationsförväntningar och en strävan hos till exempel pensionsförvaltare att förlänga löptiden i sina portföljer för att förbättra matchningen mellan tillgångar och skulder.

För svensk del har det pågått en diskussion under året om regelförändringarna för pensionsbolag och de konsekvenser det förväntas få på livbolagens placeringar. Regelverksförändringarna träder i kraft vid årsskiftet 2005/2006 och kan eventuellt medföra en ökad efterfrågan på obligationer med längre löptider.

ges alltid ut i stora volymer så att en god likviditet kan upprätthållas. Den 14 september introducerades en ny 10-årig obligation. Den kommer att bli det tioåriga referenslånet under 2006 och vara den obligation som vi i huvudsak gör våra emissioner i.

Upplåningen i nominella statsobligationer minskade från 91 miljarder kronor 2004 till 56 miljarder kronor 2005. Det förklaras dels av ett mindre lånebehov, dels av att löptiden förkortades i den nominella skulden.

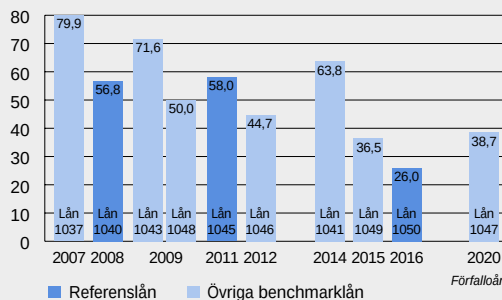
Riksgäldskontoret gör enbart en kvalitativ utvärdering av upplåningen i nominella obligationer. Vår bedömning är att auktionerna har genomförts utan problem. Detta bekräftas av enkätundersökningar riktade till återförsäljare och investerare.

Den ränta vi har fått i auktionerna har i huvudsak legat mitt emellan de räntor som motsvarar marknadens köp- och säljpris.

Diagram 3.4

NOMINELLA STATSOBLIGATIONER (benchmarklån)

Miljarder kronor

Utestående volymer av nominella obligationer. Ny obligation är 1050.

Tabell 3.1

EMISSIONER I NOMINELLA OBLIGATIONER

	2001	2002	2003	2004	2005
Teckningskvot *	2,34	2,92	3,16	3,17	3,69
Emissionsränta i genomsnitt	4,90	4,94	4,25	4,10	3,04

* Inkommen budvolym i förhållande till utbudens emissionsvolym.

Statsskuldväxlar och ränteswappar

Statsskuldväxlar emitteras varannan vecka och är huvuddelen av vår korta upplåning. Volymen av emitterade statsskuldväxlar kan variera kraftigt mellan auktionstillfällena, vilket beror på svängningar i statens lånebehov. Ett alternativ till statsväxelupplåning är att emittera obligationer och därefter byta fast ränta mot

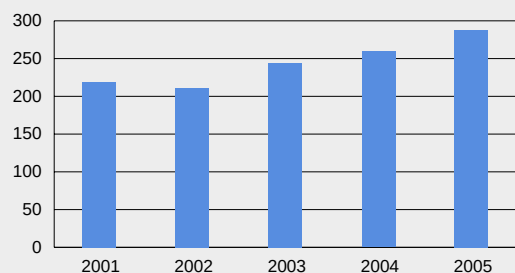
rörlig. Det sker via en transaktion på derivatmarknaden, en så kallad ränteswapp. Fördelen är att staten kan utnyttja sin relativa styrka som låntagare i långa löptider och därmed sänka kostnaden för upplåningen.

Riksgäldskontorets upplåning i statsskuldväxlar fungerade väl under året. Den genomsnittliga emissionsräntan var 1,80 procent, vilket är betydligt lägre än under 2004. Under 2005 fick vi in bud i auktionerna som var minst lika stora som den utbudna volymen. Detta medförde att vi sålde hela vår utbudna

Diagram 3.5

STOCKEN AV STATSSKULDVÄXLAR

Miljarder kronor, årsskiftet de senaste fem åren

Utestående volym statsskuldväxlar per den 31 december. Upplåningen i statsskuldväxlar blev mindre än väntat till följd av ett lägre lånebehov.

Tabell 3.2

EMISSIONER AV STATSSKULDVÄXLAR

	2001	2002	2003	2004	2005
Teckningskvot*	2,22	2,81	2,29	2,18	2,51
Emissionsränta i genomsnitt	4,03	4,20	3,04	2,24	1,80

* Inkommen budvolym i förhållande till utbudens emissionsvolym.

volym, vilket är ett bättre resultat än under 2004. Ränteswapparna har sedan 2003 bidragit till att sänka våra upplåningskostnader med 8 räntepunkter vilket motsvarar 93 miljoner kronor.

Likviditetshantering

Behovet att låna varierar kraftigt mellan olika dagar i en månad beroende på mönstret i statens in- och utbetalningar. Vissa dagar kan underskottet vara så stort som 50 miljarder kronor. Andra dagar är inbetalningarna större än utbetalningarna vilket ger ett överskott i statskassan. Ett mönster går dock att urskilja. Oftast finns det ett överskott ett par dagar i mitten av månaden i samband med att skatteinbetalningar sker. Mot slutet av månaden ökar vanligtvis lånebehovet till följd av statsskuldväxelförfall.

Under 2005 hade Riksgäldskontoret ett lånebehov 52 procent av årets bankdagar. Underskottet var omkring 17 miljarder dessa dagar. Underskotten finansierades i första hand via försäljning av statsskuldväxlar, likviditetsväxlar och långa repor. Resterande underskott finansierades via dagslån och korta repor. Riksgäldskontoret har sedan hösten 2005 medvetet ökat repofinansieringen i syfte att minska kostnaden och risken i statsskuldförvaltningen.

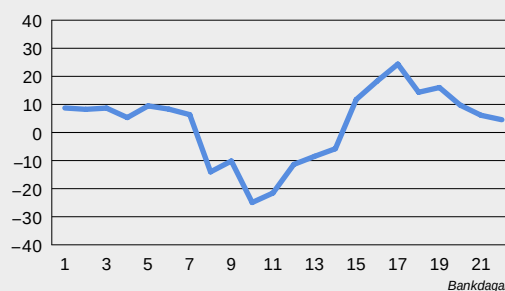
Alla kronbetalningar påverkar saldot på statens konto i Riksbanken. Oavsett hur lånebehovet förväntas utvecklas ser Riksgäldskontoret till, via den dagliga likviditetshantering, att saldot på kontot är noll vid slutet av varje dag.

Ett negativt saldo är förbjudet enligt lag. Anledningen är att staten inte får låna i Riksbanken och därmed finansiera sina utgifter med hjälp av sedelpressarna. Det finns visserligen inga lagliga hinder för att placera överskott hos Riksbanken, men avkastningen är bättre om pengarna placeras på marknaden.

Likviditetshantering görs vanligtvis i svenska kronor. Det betyder att kortfristig behållning i utländsk

valuta växlas för att sedan förvaltas på kronmarknaden. Vid betalningar i utländsk valuta skaffar Riksgäldskontoret likvida medel i kronor som sedan växlas till rätt valuta. Nettoväxlingarna under året var 33,8 miljarder kronor.

Diagram 3.6
**GENOMSnittligt DAGLIGT UPPLÅNINGSBEHOV
UNDER EN MÅNAD 2005**
Miljarder kronor

Ett negativt lånebehov betyder att det finns ett överskott att placera. Detta infaller vanligtvis i mitten av månaden i samband med skatteinbetalningar. Mot slutet av varje månad får vi ett ökat lånebehov på grund av statsskuldväxelförfall.

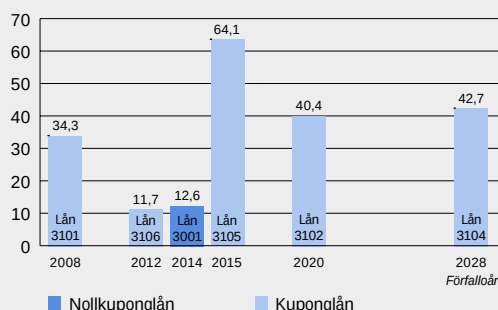
Det totala resultatet för likviditetshantering var 16,8 miljoner kronor. Resultatet är beräknat som den faktiska upplåningskostnaden jämfört med Riksbankens reporänta. Resultatet för 2005 är högre än föregående år, främst beroende på att det under hösten har varit brist på statspapper. Vi har därför kunnat göra repor på mycket förmånliga nivåer.

Real kronsuld

Realobligationer skiljer sig från nominella obligationer genom att ha ett inbyggt skydd mot inflation. När vi lånar reallt betalar vi sålunda både en fast ränta och en ersättning för inflationen.

Vid emissioner av realobligationer beräknas den så kallade break even-inflationen. Den är skillnaden mellan den reala räntan vid emissionstidpunkten och

Diagram 3.7
REALA STATSOBLIGATIONER
Miljarder kronor

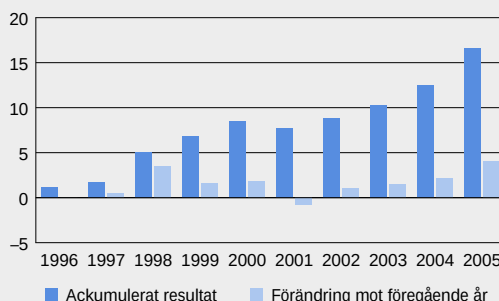
den nominella räntan på en obligation med motsvarande löptid. Break even-inflationen anger hur hög inflationen i genomsnitt måste vara under obligationens löptid för att kostnaden för real upplåning ska vara lika stor som nominell upplåning. Om inflationen är högre än break even-nivån blir det dyrare för staten att låna reall. Ligger den däremot under blir realupplåning ett billigare alternativ. Om årets realupplåning bidragit till att sänka kostnaderna för statsskuldsförvaltningen står klart först när obligationerna förfaller och vi vet vad den realiserade inflationen blir. Det kalkylmässiga resultatet som redovisas nedan ger därför bara en indikation om det slutgiltiga resultatet.

Under 2005 introducerade Riksgäldskontoret för första gången sedan 1999 en ny realobligation. Lånet, med förfall den 1 april 2012, är ett relativt kort lån och kompletterar därmed vårt utbud av längre realobligationer. Den utgivna volymen var 11,6 miljarder kronor vid årsskiftet.

Riksgäldskontoret beslutade att ändra auktionsformerna för realobligationer under 2005 så att auktionsförfarandet skulle bli mer tydligt. Detta ligger också i linje med de synpunkter vi tagit del av från våra återförsäljare och investerare.

Under 2005 ökade den utestående realskulden från 190 till 208 miljarder kronor. Mätt som andel av total skuld var det en ökning med en procentenhet till 16 procent. Under året sänktes prognosen över hur mycket vi skulle emittera i realobligationer från 20 till 15 miljarder kronor per år. Det berodde på en svagare efterfrågan än förväntat. Såld volym var 12,1 miljarder kronor under 2005.

Diagram 3.8
KALKYLMÄSSIGT RESULTAT FÖR REALA STATSOBLIGATIONER
Miljarder kronor

Tabell 3.3
EMISSIONER AV REALOBLIGATIONER

	2001	2002	2003	2004	2005
Emissionsvolym ¹	-2,9	2,0	18,2	17,7	13,0
Såld volym ²	11,4	23,4	18,2	17,7	12,1
Teckningskvot ³	4,8	4,4	3,8	2,3	3,8
Snittränta ⁴	3,64	3,59	2,83	2,38	1,61
BEI ⁵	1,67	1,90	2,09	2,23	1,84

¹ Totalt emitterad volym i auktionsverksamheten under året, netto efter rena auktioner, byten och uppköp.

² Totalt såld volym i auktionsverksamheten exklusive byten och uppköp.

³ Inkommen budvolym i förhållande till utbudens emissionsvolym.

⁴ Viktad genomsnittsränta över året vid emissionerna.

⁵ Genomsnittlig break even-inflation.

Den genomsnittliga emissionsräntan under 2005 låg på 1,61 procent, vilket är lågt jämfört med tidigare år.

Auktionerna genomfördes på break even-nivåer mellan 1,64 och 2,12 med ett genomsnitt på 1,84 procent.

Det kalkylmässiga resultatet var 4,1 miljarder kronor 2005 och beräknas som skillnaden mellan upplåning i reala och nominella obligationer med motsvarande löptid.

Valutaskulden

Den nuvarande valutaskulden byggdes upp under en period när lånebehovet var mycket stort. Lån i utländsk valuta bidrog då till att täcka en del av lånebehovet och att därmed hålla nere lånekostnaderna.

Sedan flera år amorterar staten på valutaskulden för att minska den totala risknivån i statsskulden. Eftersom statsskulden löpande mäts och värderas

i kronor slår ändringar i växelkursen direkt igenom på skuldens storlek. Målet är dock inte att avveckla valutaskulden, även om den medför en växelkursrisk. Valutaskulden bidrar till att diversifiera statsskulden, eftersom den minskar exponeringen mot den svenska räntan.

Det kan även finnas kostnadsmässiga fördelar med att låna på de utländska räntemarknaderna. Det gäller under förutsättning att räntorna är högre i Sverige än i utlandet och/eller att kronans värde utvecklas gynnsamt. Nivån på valutaskulden ska enligt riktlinjerna vara 15 procent.

Varje år fastställer Riksgäldskontorets styrelse vilka valutor som valutaskulden ska bestå av och andelen för respektive valuta (valutariktmarktet). Styrelsen

fattar även beslut om valutaskuldens totala duration, samt durationen för varje enskild valuta.

I november 2005 beslutade Riksgäldskontoret att dra ned amorteringstakten på valutaskulden. Orsaken var den kronförsvagning som skett under året. Totalt uppgick amorteringarna till 20 miljarder kronor. Samtidigt förföll äldre lån motsvarande 54 miljarder kronor. Upplåningsbehovet, som är skillnaden mellan förfallande valutalån och amorteringar, var 33,9 miljarder kronor under 2005. Finansieringen av valutaskulden följer inte alltid den valutfördelning som riktmärket anger. Om det under en viss period är fördelaktigt att låna i dollar kan en stor del av upplåningen ske i denna valuta. Därefter används derivat för att få en valutaexponering som stämmer överens med vad riktmärket anger.

Diagram 3.9
RIKTMÄRKESPORTFÖLJENS VALUTFÖRDELNING
2005

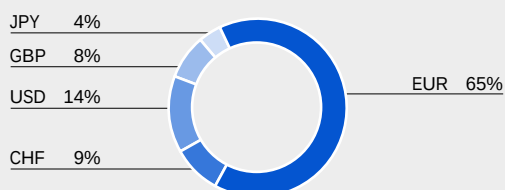
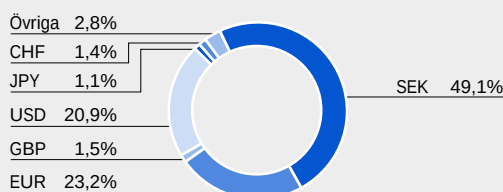

Diagram 3.10
FINANSIERING AV VALUTASKULDEN
31 december 2005

F A K T A

Riksgäldskontorets roll på räntemarknaden

Riksgäldskontoret är en viktig aktör på den svenska räntemarknaden. Genom att sälja statspapper lånar vi pengar för att täcka statens lånebehov. Obligationerna säljs via auktioner där ett fast antal återförsäljare (i huvudsak banker) deltar. Obligationerna säljs via auktioner till den eller de återförsäljare som angivet den lägsta räntan, det vill säga det högsta priset, i auktionen. Det är med andra ord marknaden som bestämmer priset på obligationerna och därmed kostnaden för Riksgäldskontoret att låna pengar.

Eftersom få investerare behåller en obligation till förfall finns det en betydande andrahandsmarknad för obligationer. Köpare och säljare är bland annat svenska och utländska banker, pensionsinstitut och försäkringsbolag. Priset som en investerare är beredd att betala för en viss obligation på andrahandsmarknaden varierar. Obligationens marknadsvärde

påverkas av en mängd ekonomiska variabler, till exempel inflationsförväntningar, det internationella ränteläget och förtroendet för finanspolitiken. Riksgäldskontoret påverkar med andra ord inte hur marknadsvärdet på en obligation utvecklas.

Andrahandsmarknaden delas in i handel mellan återförsäljare (interbankhandel) och handel mellan återförsäljare och övriga investerare (kundhandel). Under 2005 omsatte kundhandeln 17,8 miljarder kronor per dag. Den totala omsättningen på interbankmarknaden var 3,1 miljarder kronor per dag (exklusive brokerhandeln). Handeln mellan de olika återförsäljarna sker delvis över den elektroniska handelsplattformen Saxess. Villkoren för deltagarna i Saxess bestäms gemensamt av representanter för återförsäljare, OM och Riksgäldskontoret. Omsättningen i den elektroniska handeln var 1,2 miljarder kronor per dag (av totalt 3,1 miljarder).

Vid slutet av 2005 var skulden i utländsk valuta 303 miljarder kronor. Under 2005 har upplåningsvillkoren på den internationella räntemarkanden varit gynnsamma. Obligationer i utländsk valuta har i genomsnitt kunnat ges ut 30 räntepunkter under den standardiserade bankräntan för dollar (USD libor). Valutaswapparna har i genomsnitt kostat 21 räntepunkter under USD libor.

Aktiv förvaltning

Riksgäldskontoret har möjlighet att med ett begränsat risktagande bedriva aktiv förvaltning i utländsk valuta. Syftet är att ytterligare sänka statens kostnader för statsskulden genom att ta ränte- och valutapositioner på de internationella marknaderna. En position innebär att vi ökar eller minskar exponeringen i en viss tillgång, utifrån hur vi tror att värdet på denna tillgång kommer att utvecklas. Om vi till exempel tror att dollarn kommer att öka i värde kan vi öka våra tillgångar i dollar. Stiger sedan dollarn i värde resulterar det i en vinst som minskar kostnaderna för statsskulden.

För att diversifiera förvaltningen och för att få en uppfattning om hur effektiv vår egen förvaltning är, anlitar vi ett antal externa förvaltare. Dessa bedriver förvaltning enligt samma principer som Riksgäldskontoret, men i mindre omfattning.

Den aktiva förvaltningen i utländsk valuta visade ett negativt resultat på 428 miljoner kronor. Under perioden 2001-2005 har den aktiva förvaltningen dock sänkt kostnaden för statsskulden med närmare 1 035 miljoner kronor.

Valutasidan stod för hela det negativa resultatet under 2005. Köp av euro och yen finansierade genom dollarförsäljning, var de två mest negativa positionerna. Räntepositioneringen gav ett positivt bidrag till resultatet. Riksgäldskontoret har framförallt positionerat sig för högre räntor i USA och Japan.

Tabell 3.4

KOSTNAD FÖR OLIKA UPPLÅNINGSFORMER

Räntepunkter under USD Libor	2001	2002	2003	2004	2005
Obligationssupplåning	–	–19,8	–26,9	–29,6	–27,9
Kron-/valutaswappar	–47,0	–26,6	–28,2	–18,0	–21,0
Genomsnittlig kostnad	–47,0	–22,5	–27,5	–27,6	–26,8

Under 2005 lånade Riksgäldskontoret i utländsk valuta till en rörlig kostnad motsvarande 26,8 räntepunkter under den standardiserade bankräntan för dollar (US dollar Libor). 86 procent lånades genom att emittera obligationer i utländsk valuta till en kostnad motsvarande 27,9 räntepunkter under USD Libor. 14 procent lånades i kronor som sedan swappades till utländsk valuta motsvarande en kostnad på 26,8 procent under USD Libor.

Tabell 3.5

FINANSIERING I STATSPAPPER

Miljarder kronor	2001	2002	2003	2004	2005
Nettolånebehov	–39	–4	47	51	–14
Förfall, uppköp, kassaförändring m.m.	28	42	56	33	80
Summa	–10	38	102	84	66
Finansiering	2001	2002	2003	2004	2005
Nettolånebehov	–39	–4	47	51	–14
Förändring av kassabehållning och privatmarknad ¹	–13	–13	15	–10	24
Förfall, uppköp m.m.	44	55	43	43	56
Statsobligationer	18	17	12	21	16
Valutalån	26	38	31	22	40
Summa	–10	38	102	84	66
Finansiering i statspapper	2001	2002	2003	2004	2005
Statsskuldväxelupplåning, netto ²	–76	–54	–31	–35	–27
Obligationssupplåning, brutto	66	92	134	119	93
Obligationer i utländsk valuta	0	33	11	10	25
Realobligationer ³	3	9	18	18	12
Nominella statsobligationer ⁴	63	50	105	91	56
Finansiering	–10	38	102	84	66

¹ Förändring av likviditetshanteringsinstrument och privatmarknads-lån netto

² Netto av emissioner (exklusive byten) och förfall under kalenderåret

³ Emissionsvolym per auktionstillfälle, genomsnitt

⁴ Emissionsvolym per auktionstillfälle, genomsnitt

Tabell 3.6

RESULTAT AV AKTIV FÖRVALTNING

Miljarder kronor	2001	2002	2003	2004	2005
Total förvaltning	-103	434	937	195	-428
Riksgäldskontoret	-78	392	880	164	-426
Varav:					
Räntepositioner	83	-78	224	-18	187
Valutapositioner	-161	470	656	182	-613
Externa förvaltare	-25	42	57	31	-2
<i>Resultat i procent av förvaltat belopp:</i>					
Riksgäldskontoret	-0,02	0,11	1,52	0,11	-0,25
Externa förvaltare	-0,02	0,14	0,14	0,09	-0,01

Marknads- och skuldvard

Riksgäldskontoret är en viktig aktör på penning- och obligationsmarknaden i Sverige. Vi har därför ett uppdrag att verka för en väl fungerande statspappersmarknad, eftersom det i sin tur bidrar till att sänka statens lånekostnader. Riksgäldskontoret eftersträvar därför en transparent och förutsägbar upplåningspolicy. För att uppnå detta ser vi bland annat till att upplåningen koncentreras till ett antal löptider, att våra försäljningskanaler är effektiva och att det finns en bra kommunikation med våra återförsäljare. Återförsäljarna erbjuder även ett antal marknadsvårdande tjänster, till exempel repor och byten av obligationer till statsskuldväxlar.

Riksgäldskontoret genomförde med hjälp av ett externt företag en utvärdering av vårt arbete. Rapporten bygger på intervjuer med återförsäljare och investerare. Resultatet redovisas under våren 2006.

Måluppfyllelse

Riksgäldskontoret har under 2005:

- 4 amorterat skulden i utländsk valuta med 20 miljarder kronor. Detta är inom det amorteringsintervall som anges i riktlinjerna.
- 4 ökat andelen reallån från 15 till 16 procent av statsskulden.
- 4 uppnått durationsriktvärdet för den samlade nominella kron- och valutaskulden.
- 4 genom marknadsvård bidragit till en väl fungerande marknad.

Vår bedömning är att vi har fattat väl avvägda strategiska beslut och att målet om kostnadsminimering med hänsyn till risk har uppnåtts. Valutaskulden amorterades med 20 miljarder och realupplåningen ökade. På grund av sjunkande räntor och att vi överskattat vårt lånebehov har durationen under korta perioder legat för högt. Durationen i den nominella skulden uppgick vid slutet av 2005 till 2,5 år, vilket var i enlighet med regeringens riktlinjer.

Vi bedömer att även den operativa hanteringen har fungerat väl. Riksgäldskontoret har uppnått relativt goda villkor på realupplåningen och på lån i utländsk valuta. Den aktiva förvaltningen har gett ett underskott i år på 428 miljoner kronor. Över den senaste femårsperioden har kostnaderna reducerats för statsskuldsvärdningen med drygt 1 miljard kronor. Sammanfattningsvis finns det grund för bedömningen att Riksgäldskontoret har uppfyllt målen i regleringsbrevet och regeringens riktlinjebeslut.

Privatmarknadsupplåning

Upplåningen på privatmarknaden riktar sig till privatpersoner, mindre företag och organisationer. Huvuddelen av denna upplåning består av premieobligationer och Riksgäldsspar. Dessutom säljs statspapper under produkt-namnet "Statspapper för alla" till privatpersoner och andra mindre investerare via internet. Den sista december 2005 var 64 miljarder kronor upplånat på privatmarknaden. Det motsvarar 4,9 procent av den svenska statsskulden.

Mål

- 4 Upplåningen i instrument riktade direkt till privatmarknaden ska uppnå största möjliga kostnadsbesparing i förhållande till Riksgäldskontorets alternativa upplåningsformer på kapitalmarknaden. Målet avser den samlade upplåningen från privatmarknaden.

Återrapporteringskrav

- 4 Kostnadsbesparingen för upplåningen från privatmarknaden under 2005 och för perioden 2001-2005 ska analyseras och redovisas. Riksgäldskontorets position på marknaden för sparprodukter ska belysas.
- 4 Erfarenheter och kostnader för "Statspapper för alla" ska redovisas. "Statspapper för alla" ingår inte i den övriga resultatredovisningen för den direkta privatmarknadsupplåningen.

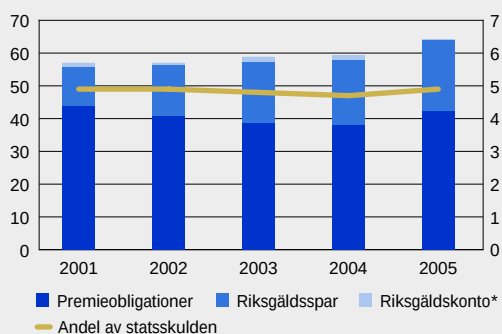

Diagram 4.1

PRIVATMARKNADENS ANDEL AV STATSSKULDEN

Miljarder kronor

Procent av statsskulden

* Riksgäldskonto är en gammal sparform som avvecklades under 2005.

Viktiga händelser 2005

- 4 Intresset för premieobligationer var stort och den utestående stocken ökade med 10 procent.
- 4 Riksgäldsspar fortsatte att öka trots låga räntor.
- 4 Riksgäldskontoret lanserade ett nytt reklamkoncept under 2005. Mätningar visar att kampanjerna fick ett bra genomslag.

Privatmarknadsupplåning ger lägre kostnader

Privatmarknadsupplåningen minskade kostnaderna för statsskulden med 106 miljoner kronor i förhållande till alternativ upplåning på kapitalmarknaden

under 2005. För femårsperioden 2001-2005 blev den samlade kostnadsbesparingen 1 104 miljoner kronor.

Premieobligationer stod för huvuddelen av kostnadsbesparingen. Försäljningsvolymen var lika stor som under mitten av nittitalet när utlottningsprocenten var betydligt större. Vi gjorde därmed ett bra resultat, trots den låga räntemarginalen.

Vi har också valt att ge ut premieobligationer med fem års löptid i stället för kortare lån. Kostnaderna slås då ut på en längre period och kostnadsbesparingen blir större än för kortare löptider.

Resultatet för Riksgäldsspar förbättrades med 4 miljoner kronor jämfört med året innan. Förbättringen berodde framför allt på en större utestående volym.

Tabell 4.1

BESPARING PRIVATMARKNADSUPPLÅNING

Miljoner kr	2001	2002	2003	2004	2005
Premieobligationer	287	317	240	110	98
Riksgäldskonto	2	–	–	–4	–2
Riksgäldsspar	10	10	20	6	10
Summa besparing	299	327	260	112	106

Sedan 2004 använder vi en ny modell för resultatberäkning. Tidigare år är inte omräknade med den nya metoden. Värdena är därför inte helt jämförbara mellan åren.

Resultatet visar hur mycket mer motsvarande upplåning skulle ha kostat på den institutionella räntemarknaden. Intäkterna mäts i form av en räntemarginal mot upplåning i motsvarande löptider på penning- och obligationsmarknaden. Kostnaderna är de faktiska kostnaderna för upplåning på privatmarknaden (till exempel för systemstöd, marknadsföring och provisioner).

Fortsatt intresse för premieobligationer

Stocken av premieobligationer ökade med drygt 4 miljarder kronor under 2005. Nyförsäljningen var 8,6 miljarder kronor, medan premieobligationer för 4,5 miljarder kronor förföll. Den utestående volymen minskade successivt mellan 1998 och 2004. Trenden bröts 2004 då stocken var nästan oförändrad, för att sedan vändas i en nettoökning under 2005.

Det första premielånet emitterades i mars i avslutning till att två lån förföll.

Det andra premielånet var ovanligt på så sätt att det inte var något tidigare lån som samtidigt förföll. Försäljningen gick bra och premieobligationer för 3,8 miljarder

kronor emitterades. Försäljningen under hösten 2005 visar att det finns utrymme att ge ut nya premieobligationer utan att pengarna tas från förfallande lån.

Många nya kunder

Vi har sammanlagt cirka 500 000 premiekunder. En stor del av kunderna har premieobligationer sedan tidigare. I det senaste lånet var 34 procent helt nya kunder, en kraftig ökning jämfört med tidigare premielån. Det är viktigt för den framtida återväxten att nå även nya och yngre kunder.

Intresset för premieobligationer kan ses mot bakgrund av att marknaden för garantiprodukter har vuxit. När aktiemarknaden gick tillbaka ökade kundernas efterfrågan på säkra produkter. Vinstmomentet på premieobligationer ger kunderna en chans till hög avkastning, utan att de riskerar insatsen. Chans att vinna och att man får tillbaka pengarna är också de två faktorer som lyfts fram i reklamen för premieobligationer.

Riksgäldsspar ökar trots låga räntor

Den utestående volymen av Riksgäldsspar ökade med 1,4 miljarder kronor under 2005. Det var endast konton med rörlig ränta som ökade. Rörligt sparande står för cirka 60 procent av den totala volymen på Riksgäldsspar. Volymen på konton med fast ränta var i stort sett oförändrad under året.

Ökningstakten för Riksgäldsspar har blivit långsammare de senaste åren, till följd av lägre räntor och att aktiemarknaden har återhämtat sig. Konton med rörlig ränta är dock fortfarande konkurrenskraftiga alternativ till de räntor som erbjuds på vanliga bankkonton.

Bra ränta och inga avgifter är de försäljningsargument som framför allt lyfts fram i marknadsföringen av Riksgäldsspar. Vid utgången av 2005 hade vi cirka 150 000 Riksgäldssparkunder.

Tabell 4.2

RIKSGÄLDSSPAR

Miljarder kronor	Utestående volym,	
	2005-12-31	Förändring 2005
Fast, nominell ränta*	7,6	0,1
Fast, real ränta	0,9	0,0
Rörlig, Utan Tidsgräns	12,0	1,1
Rörlig, Månadsspar	1,3	0,2
Totalt Riksgäldsspar	21,8	1,4

* Innehåller sparande till nominell, rörlig ränta för 0,1 miljarder kronor.

För mycket utbetalt

I mars 2005 förföll det sista Riksgäldskontot. Riksgäldskontoret betalade felaktigt ut cirka 1 miljard kronor för mycket till cirka 10 000 kunder. Genom snabbt agerande från vår sida och tillmötesgående kunder har nästan allt betalats tillbaka. Vid utgången av 2005 återstod endast cirka 70 000 kronor. Vår kostnad för incidenten blev cirka en miljon kronor. Skärpta rutiner och nytt systemstöd minskar risken för nya incidenter.

Viktigt att synas på sparandemarknaden

Riksgäldskontoret är tillsammans med banker och andra finansiella institut en aktör på sparandemarknaden. Under 2005 minskade vår andel av sparandemarknaden med 0,1 procent till 7,2 procent.¹

Räntesparmarknaden (inlåning på bankkonton, privatobligationer och räntefonder) ökade samtidigt med 9 procent och omfattade sparande för 896 miljarder kronor den sista september 2005.

Riksgäldskontoret tillhör de mindre aktörerna (jämförbar med nischbankerna, men betydligt mindre än storbankerna). Vår privatmarknadsupplåning ökade under året och vi förmådde nästan hålla jämna steg med ökningen av sparmarknaden, som var ovanligt stor under 2005.

Ny reklamsatsning

Riksgäldskontoret började under 2005 samarbeta med en ny reklambyrå, Storåkers McCann. Budskapet i reklamsatsningen har varit det trygga och samtidigt roliga sparandet. Genom ökad kännedom om Riksgäldskontoret i allmänhet och om våra sparprodukter i synnerhet ska försäljningen öka.

Mätningar visar att våra kampanjer nådde ut till mottagarna i mycket hög utsträckning. Vi låg betydligt

högre än branschsnittet när det gäller hur många som sett reklamen samt om mottagarna förstått budskapet och vem som är avsändare. Många av de tillfrågade tyckte att Riksgäldskontorets produkter var intressanta.

Internetförsäljning av statspapper

Riksgäldskontoret sålde statspapper via internet för sammanlagt cirka 500 miljoner kronor under 2005. Det är en ökning med 34 procent jämfört med föregående år. Försäljningen och antalet kunder har ökat successivt sedan "Statspapper för alla" introducerades hösten 2002.

Mindre företag och organisationer är en viktig målgrupp för statspapper. Mer än hälften av volymen under 2005 såldes till företag, trots att företagen endast utgör 10 procent av kunderna.

Både företag och privatpersoner köper framför allt statsskuldväxlar, som stod för 96 procent av försäljningen under 2005. Marknaden för företag som vill placera till bra ränta är mindre utbyggd än för privatpersoner, och där ser vi en nisch för statspapper.

Under hösten genomförde vi en reklamkampanj för statsskuldväxlar riktad till företag och organisationer. Kampanjen inleddes i september och fram till årsskiftet hade antalet företagskunder ökat med 30 procent.

Kostnaden för "Statspapper för alla" uppgick till 7 miljoner kronor under 2005, samma nivå som 2004.

Måluppfyllelse

Målet för upplåningen på privatmarknaden uppfylldes. Premieobligationer och Riksgäldsspar genererade en kostnadsbesparing på 106 miljoner kronor i förhållande till alternativ upplåning på kapitalmarknaden under 2005. Kostnadsbesparingen för femårsperioden 2001-2005 var 1 104 miljoner kronor.

¹ Riksgäldskontorets privatmarknadsupplåning per 2005-12-31, den totala räntesparmarknaden per 2005-09-30.

Statens internbank

Statliga myndigheter, affärsverk och vissa statliga bolag placerar och lånar pengar hos Riksgäldskontoret. Det sker på marknadsmässiga villkor. Riksgäldskontoret svarar även för det statliga betalningssystemet. Det ska ge möjligheter till effektiva och säkra betalningar, ge god service till myndigheterna och bidra till en god kassahållning i staten. Under- och överskott i myndigheternas ut- och inbetalningar via detta betalningssystem ligger till grund för Riksgäldskontorets upplåning och skuldförvaltning.

Mål

Riksgäldskontoret ska:

- 4 sätta marknadsmässiga villkor på lån och placeringar till statliga myndigheter och vissa bolag; villkoren ska grundas på upplåningskostnaden på kapitalmarknaden
- 4 verka för att det statliga betalningssystemet möjliggör effektiva betalningar, håller en hög säkerhet, är anpassat till statens redovisningssystem, tillgodoser statens informationsbehov och är konkurrensneutralt; ingen bank får gynnas framför någon annan
- 4 verka för minskade räntekostnader i staten
- 4 erbjuda myndigheterna en god service
- 4 vidareutveckla statens betalningssystem.

Återrapporteringskrav

Riksgäldskontoret ska redovisa:

- 4 principerna för räntesättning
- 4 uppnådda förbättringar i kvalitativa och, om möjligt, kvantitativa termer
- 4 kundernas uppfattning om verksamhetens kvalitet och service
- 4 större steg i utvecklingsarbetet samt viktigare förslag till strukturella åtgärder och en analys av åtgärdernas effekter.

Viktiga händelser 2005

- 4 Genomsnittskostnaden för en statlig betalning har minskat.
- 4 Nya internetbanktjänster för myndigheter infördes.
- 4 Större roll vid betalningar till och från EU.
- 4 Nya ramavtal om betalkort och inköpskort började användas.

Betalningsvolymerna ökade också 2005

Sex banker förmedlar statliga betalningar: Förenings-sparbanken, Nordea, SEB, Svenska Handelsbanken, Den Danske Bank och Riksbanken. Staten har ramavtal för betalningsförmedling med tre av bankerna, nämligen med Föreningssparbanken, Nordea och SEB. De övriga bankerna används av myndigheter

Tabell 5.1

BETALNINGSVOLYMER

Miljarder kronor	BETALNINGSFLÖDEN 2005		
	Totalt	Förändring från 2004	procent
Inbetalningar	2 119	45	2
Därav:			
Ramavtalsbanker	1 832	28	2
Övriga banker	287	17	6
Utbetalningar	2 065	-5	-0
Därav:			
Ramavtalsbanker	1 722	-6	-0
Övriga banker	343	1	0
Totalt	4 184	40	1

som behöver banktjänster som inte ingår i ramavtalen. Tabell 5.1 visar betalningsflöden fördelade på ramavtalsbanker och övriga banker.

Betalningsvolymen har under 2005 ökat med 1 procent. Ökningen beror huvudsakligen på ökade skatteinbetalningar till Skatteverket och Vägverket samt på större omföringar mellan Försäkringskassan och AP-fonderna.

Betalningsvolymen som förmedlas via ramavtalsbankerna har inte förändrats nämnvärt under året. Däremot har fördelningen mellan bankerna ändrats. Nordea har förmedlat 51 procent av betalningsvolymen, en minskning med 4 procentenheter från föregående år. SEB har förmedlat 27 procent, vilket är en ökning med 3 procentenheter. Föreningssparbanken har förmedlat 7 procent av volymen, vilket är en ökning med 1 procentenhet. Riksgäldskontoret har förmedlat resterande 15 procent, varav 11 procent till/från andra banker än ramavtalsbanker.

Antalet bankkonton fortsätter att minska

Antalet statliga bankkonton är cirka 4 500. Det innebär en minskning med drygt 500 konton under 2005. Sedan de nuvarande ramavtalen trädde i kraft har antalet konton minskat varje år, främst på grund av att myndigheterna har anpassat sig till kontoavgifterna i ramavtalen, se diagram 5.1

Diagram 5.1

ANTAL STATLIGA BANKKONTON

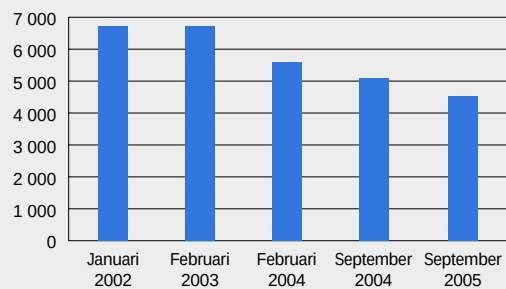
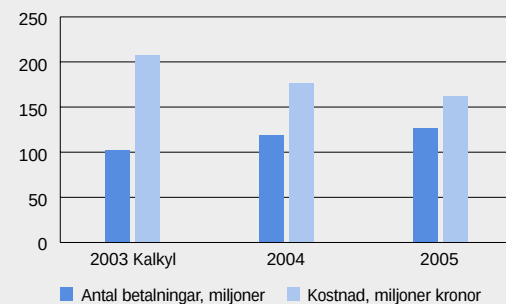

Diagram 5.2

STATLIGA BETALNINGAR OCH KOSTNADER

Kostnaderna för betalningsverksamheten minskar, trots att antalet betalningar ökar

Statens kostnader för betalningar minskade under 2005 med 16 miljoner kronor, trots att antalet betalningar ökade med 6 miljoner. En orsak till minskningen av kostnaderna är att en stor del av Skatteverkets utbetalningskort vid återbetalning av skatt numera sker som insättning direkt på konto. En annan är att återstående utbetalningskort inte längre förmedlas via Plusgirot i Nordea, utan till ett lägre pris via SEB som använder Bankgirot.

Huvudorsakerna till ökningen i antalet betalningar är dels att CSN:s utbetalningar av studiestöd nu sker under ramavtalet, dels att extra fordonsskatt betalades in till Vägverket under 2005.

Statens kostnader för betalningar har minskat successivt under de senaste åren till följd av övergången till nya ramavtal vid årsskiftet 2003/2004

Tabell 5.2

KOSTNAD FÖR EN STATLIG BETALNING

KALENDERÅRET 2005			
	Antal betalningar miljoner	Beräknad kostnad miljoner kronor	Genom- snittlig kostnad kronor
Ramavtalsbank			
Nordea	51,6	88,8	1,72
FöreningsSparbanken	43,5	36,9	0,85
SEB	30,2	35,1	1,16
Totalt 2005	125,3	160,8	1,28

Tabell 5.3

KOSTNAD PER MYNDIGHET FÖR EN BETALNING

KALENDERÅRET 2005			
	Antal betalningar miljoner	Beräknad kostnad miljoner kronor	Genom- snittlig kostnad kronor
Myndighet			
Försäkringskassan	58,0	63,3	1,09
Skatteverket	18,0	28,6	1,59
Vägverket	15,2	19,2	1,27
Centrala studiestödsnämnden	13,8	12,6	0,91
Statens pensionsverk	3,5	5,5	1,55
Polisväsendet	1,6	3,8	2,31
Försvarmakten	1,9	3,6	1,93
Arbetsmarknadsverket	1,4	1,8	1,27
Kriminalvårdsstyrelsen	0,6	1,3	2,35
Lunds universitet	0,4	1,1	2,64
Övriga myndigheter	10,9	20,1	1,84
Totalt 2005	125,3	160,8	1,28

Tabell 5.4

KOSTNAD FÖR NÅGRA BETALTJÄNSTER

KALENDERÅRET 2005			
	Antal betalningar miljoner	Beräknad kostnad miljoner kronor	Genom- snittlig kostnad kronor
Betaltjänst			
RFV-kontoinsättningar	53,4	41,0	0,77
Utbetalningskort	3,0	30,4	10,03
Lön och SPV-pension	10,0	20,4	2,05
Varav löne- och pensionsspec.	3,8	18,6	4,90
Inbetalningsservice OCR	18,5	16,7	0,90
Övriga tjänster	40,4	52,3	1,29
Totalt 2005	125,3	160,8	1,28

och myndigheternas anpassning till den nya ersättningsformen med avgift per betalning i stället för float. Antalet betalningar har under samma tid stadigt ökat. Ändringarna framgår av diagram 5.2.

Kostnaderna uppgick under 2005 till 161 miljoner kronor. Antalet statliga betalningar uppgick till 125 miljoner. Den genomsnittliga kostnaden för en statlig betalning var 1,28 kronor – en minskning med 19 öre under 2005.

Nordea förmedlade färre statliga betalningar under 2005 än förra året. SEB och Föreningssparbanken förmedlade fler än förra året. Tabell 5.2 visar fördelningen per bank och en beräkning av den genomsnittliga kostnaden för en statlig betalning och hur den varierar beroende på vilken bank som används.

Kostnad per myndighet

Ett tiotal större myndigheter står för över 90 procent av antalet betalningar och en nästan lika stor del av kostnaderna för betalningsförmedlingen, se tabell 5.3. Skatteverket, Statens pensionsverk och gruppen Övriga myndigheter har minskat sina kostnader mest under året.

Kostnad per banktjänst

Antalet utbetalningskort från staten har minskat med hela 29 procent. Kostnaderna för utbetalningskort har till följd av detta minskat med hela 16,9 miljoner kronor under året.

Utskick av löne- och pensionsspecifikationer har ökat under året. Den största delen av kostnaderna för utbetalning av lön avser de månatliga lönespecifikationerna. De skrivs normalt ut på papper. En ändring till elektroniskt utskick skulle minska kostnaderna radikalt. Det finns dock än så länge inget som tyder på att pappersspecifikationerna skulle minska.

Vägverkets uppbörd av extra fordonsskatt i januari och februari 2005 har ökat antalet insättningar via Inbetalningsservice OCR. Under övriga månader och

för andra myndigheter har insättningar via denna tjänst minskat.

Kostnaderna för de fyra mest kostnadsdrivande betaltjänsterna framgår av tabell 5.4

In- och utlåningen ökade även 2005

Utlåningen till myndigheter, affärsverk och vissa statliga bolag ökade med 17,0 miljarder kronor. Inlåningen ökade med 2,0 miljarder kronor. Tabell 5.5 visar hur in- och utlåningen fördelar sig på myndigheter, affärsverk och aktiebolag och i viss utsträckning på enskilda kunder.

Den största förändringen gäller utlåningen till Vägverket om 11 miljarder kronor. Av denna summa är 2,7 miljarder kronor nya lån för finansiering av Stockholmsleder AB och Göteborgs Trafikleder AB.

Resten av de 11 miljarder kronorna svarar mot lån som Vägverket har tagit över från dessa bolag.

Oförändrade principer för räntesättning

Principerna för räntesättning på in- och utlåningskonton är oförändrad sedan tidigare år.

Uppnådda förbättringar

Nya avtal för betalkort och inköpskort

Nya ramavtal för betalkort och inköpskort trädde i kraft den 1 januari 2005. De nya avtalen innehåller flera nyheter, såsom till exempel resekonto och inköpskort, och har fått ett gott mottagande hos myndigheterna.

Tabell 5.5

IN- OCH UTLÅNING

Miljoner kronor	UTLÅNING			INLÅNING		
	Ställning 2005-12-31	Förändring 2005		Ställning 2005-12-31	Förändring 2005	
Affärsverk						
Luftfartsverket	5 053	-725		0	0	
Sjöfartsverket	0	0		611	-4	
Statens Järnvägar	1 214	-229		2 702	-576	
Svenska Kraftnät	0	-559		203	203	
Summa affärsverk	6 267	-1 513	-19,4%	3 516	-377	-9,7%
Aktiebolag						
A-Train AB	1 000	0		0	0	
Botnia AB	7 795	2 915		0	0	
SJ-Bolag	110	-1 002		0	0	
Saab-Airbus	190	-4		0	0	
SVEDAB	3 886	356		0	0	
Svenska Spel AB	0	0		1 200	-350	
Volvo Aero AB	77	77		0	0	
Övrigt ²	0	-1 207		0	0	
Summa aktiebolag	13 058	1 135	9,5%	1 200	-350	-22,6%
Myndigheter						
Banverket	13 179	503		0	0	
CSN	136 864	6 942		0	0	
FMV	15 470	-668		4 773	1 745	
Fortifikationsverket	5 985	421		0	0	
PPM	776	-921		30 258 ¹	3 074	
Rundradiorörelsen ²	1 207	189		573	121	
Statens Fastighetsverk	8 462	1 214		3	0	
Vägverket	18 552	10 976		1 644	1 597	
Myndigheters räntekonton	6 838	2 083		28 329	1 392	
Myndigheters anläggningslån	16 908	384		0	0	
Övriga myndigheter	2 085	-3 749		16 197	-5 175	
Summa myndigheter	226 326	17 374	8,3%	81 777	2 754	3,5%
Total summa	245 651	16 996	7,4%	86 493	2 027	2,4%

¹ Premiepensionsmedel från RFV. ² Omföring till myndighetsgruppen.

Nya internetbanktjänster i affärssystemet SIBSYS

Internt autogiro

Affärssystemet SIBSYS ger myndigheterna möjlighet att fortlöpande få anslagsrapporter, kontoutdrag, engagemangsbesked etc. SIBSYS har utvecklats med en rad nya funktioner. Ett internt autogiro gör det nu möjligt att föra räntor, avgifter och anslag direkt mot myndighetens räntekonto i stället för att såsom tidigare genom faktiska betalningar i banksystemet. Myndigheten slipper på så sätt betalningsavgifter och får dessutom beloppen bokförda på rätt period, vilket underlättar avstämning. Vid årsskiftet 2005/2006 använde cirka 100 myndigheter denna autogirojänst.

Uppdragstjänster

Under 2005 har vi också infört möjlighet för myndigheterna att själva göra omföringar mellan sina konton och att göra inbetalningar från räntekonto till Statsverkets checkräkning.

Ökade uppgifter vid EU-betalningar

Riksgäldskontoret tog den 9 mars 2005 över hanteringen av EU-betalningar från Riksbanken.

Kvalitet och service fortfarande god

Riksgäldskontorets årliga kundenkät om vilken uppfattning myndigheterna har om kvalitet och service i kontorets tjänster gav även i år ett högt nöjdhetsindex – 83 av maximalt 100 – vilket är ett bra resultat.

F A K T A

Vad är ett betalningssystem

För att kunna genomföra betalningar krävs, förutom pengar, olika slag av nätverk och regelverk, ett transportsystem för pengar, kort uttryckt – en infrastruktur där betalningsuppdrag processas och penningflödena kanaliseras. Det är denna infrastruktur som är betalningssystemet.

Betalningssystemet innefattar IT-system, lagregler och en organisation för att genomföra och rapportera betalningstransaktionerna. Banker som håller konton och som producerar förmedlingstjänsterna är viktiga delar av betalningssystemet.

Internationella uppdrag och kontakter

Riksgäldskontorets kunskaper och erfarenheter efterfrågas även av andra än de direkt berörda myndigheterna/kunderna. Riksgäldskontoret har flera gånger tillfrågats om att både nationellt och internationellt informera om sin verksamhet. Under året har vi i samverkan med ESV och Sida informerat om betalningssystem, riskhantering och likvidförvaltning på plats i ett antal utvecklingsländer.

Utveckling och förslag till åtgärder

Förslag på ändrat ansvar för fastställande av referensräntor

Riksgäldskontoret fastställer statslåneräntan, statens avkastningsränta och statens utlåningsränta, CSN-räntan och bostadsobligationsräntan. Efter en översyn av räntorna har Riksgäldskontoret föreslagit regeringen att respektive ränta ska beräknas och fastställas av den myndighet som använder sig av den. På så sätt blir det lättare att ändra en referensränta när verksamheten som den ska reglera förändras.

Riksgäldskontoret pekar också på att räntorna i huvudsak baseras på långa räntor medan de ofta används för att reglera korta fordrings- och skuldförhållanden.

Förslag på moderniserad betalningsförordning

Delar av förordningen (1994:14) om statliga myndigheters betalningar och medelshantering har med tiden blivit inaktuella och missvisande. Efter en översyn som gjorts under året kommer förslag till ändring av förordningen att lämnas till regeringen i början av 2006.

Resultat och måloppfyllelse för verksamheten

Riksgäldskontoret har uppfyllt målet för verksamhetsområdet Statens internbank under 2005. Det har bland annat skett genom en rad aktiviteter som syftat till effektiva och billiga statliga betalningar, hantering av in- och utlåningen och god kassahållning i staten.

Garantier

Riksgäldskontoret ska ställa ut och förvalta statliga garantier och lån med kreditrisk enligt riksdagsbeslut. Garantiverksamheten finansieras genom riskavspeglande avgifter antingen från garantitagarna eller genom statliga subventioner. Sett över en längre tid är målet att kostnaderna för infriande av garantier och för administration ska täckas av avgifterna. Garantiverksamheten är helt avgiftsfinansierad till skillnad mot våra övriga verksamheter. Garantier och lån ställs främst ut till infrastrukturprojekt och finansiella företag.

Mål

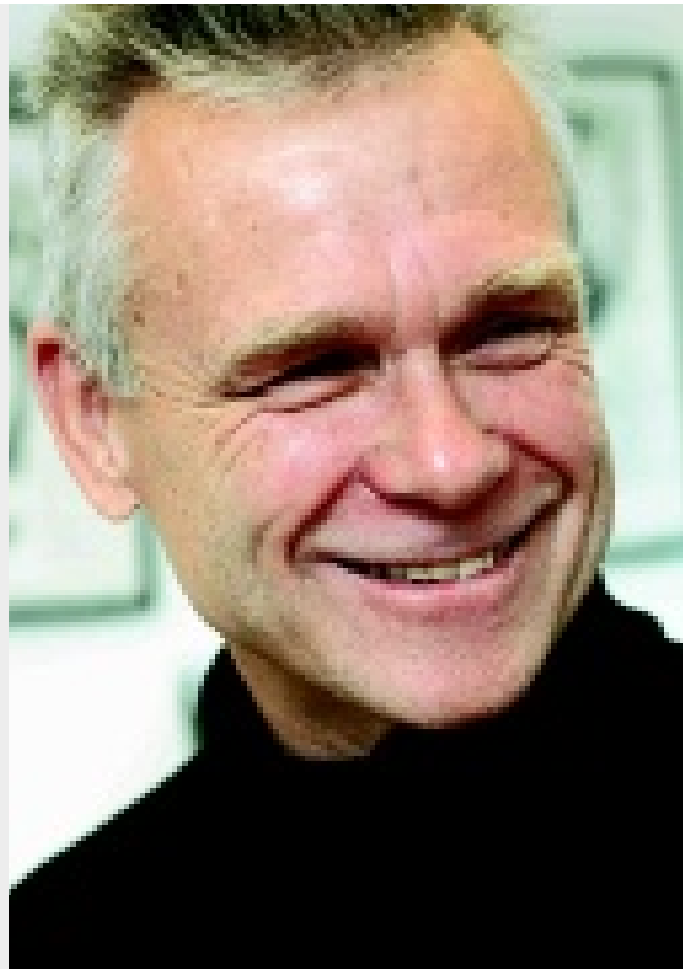
- 4 Riksgäldskontoret ska bedriva garantiverksamheten effektivt och riskbegränsande inom ramen för garantimodellen och med en prissättning enligt försäkringsmässiga principer.
- 4 Kostnaderna för garantiverksamheten ska över en längre tidsperiod motsvaras av dess intäkter (inklusive anvisade anslagsmedel).
- 4 Kreditverksamheten inom Riksgäldskontoret ska genom en prissättning på marknadsmässiga villkor bedrivas på ett effektivt sätt.
- 4 Riksgäldskontoret ska verka för att andra myndigheters garanti- och kreditverksamhet bedrivs effektivt.

Återrapporteringskrav

Riksgäldskontoret ska redovisa:

- 4 verksamhetens ekonomiska resultat och en analys av faktorer som påverkar detta
- 4 vissa uppgifter om garantier, se finansiell redovisning, och lån med kreditrisk.

I anslutning till årsredovisningen har Riksgäldskontoret lämnat en särskild rapport till regeringen över ramar och utestående belopp för garantier och lån, med mera.

Viktiga händelser 2005

- 4 Nytt systemstöd och nya rutiner för riskhantering effektiviserar verksamheten.
- 4 Förslag lämnat till gemensam kostnads- och riskredovisning för statens garantimyndigheter.
- 4 Omläggning av garanterade lån minskar statens räntekostnad.
- 4 Finansiering av ny flygmotor hos Volvo Aero.

Garanti- och kreditportföljen

Kostnadstäckning i garantiverksamheten

Som ett mått på risken i garantiåtagandena gör Riksgäldskontoret avsättningar för förväntade förluster. Avsättningarna ska jämföras med tillgångarna på de räntekonton där vi har betalda garantiavgifter. Det är denna jämförelse som avses med begreppet kostnadstäckning.

Avsättningarna för förväntade förluster i den ordinarie garantiportföljen är sammanlagt 2,2 miljarder kronor, en minskning med 0,2 miljarder kronor sedan 31 december 2004. Minskningen beror dels på att riskerna i några garantier till hypoteksinstitut har minskat, dels på en ytterligare utökning av Nordiska Investeringsbankens riskbuffert.

Nuvarande garantitillgångar är 1,7 miljarder kronor. Om man till detta lägger nuvärdet av de framtida avgifter och subventioner som förväntas inflyta (1,4 miljarder kronor) blir garantitillgångarna 3,1 miljarder kronor.

Över en längre tidsperiod ska verksamheten uppvisa ett nollresultat, det vill säga tillgångarna ska täcka de realiserade förlusterna. I dag är tillgångarna större än avsättningarna men det beror på att det under de senaste åren inte inträffat några större infrianden.

Fortsatt nedskrivningsbehov i kreditportföljen

Riksgäldskontoret har utestående lån med kreditrisk på 13,1 miljarder kronor inom främst infrastrukturområdet. Lånens aktuella värde har beräknats till 11,1 miljarder kronor. Lånen till Svedab (för de svenska landanslutningarna till Öresundsbron) och A-Train AB (för Arlandabanan) skrevs ned vid förra årsskiftet på grund av förväntade kreditförluster. Den värderingen kvarstår. Det tidigare nedskrivningsbehovet

för Jernhusen med 10 miljoner kronor kvarstår inte längre efter det att regeringen har beslutat om ett högre kreditriskpåslag.

Under senare år har vi tagit ut avgifter som avspeglar kreditrisken i nya lån, däremot tas ingen sådan avgift ut för äldre lån. Inbetalda kreditriskavgifter (9,1 miljoner kronor under 2005) förs till statsbudgeten, men det finns i dag inga anslag som täcker framtida kreditförluster.

Öresundsbron står för den största risken

Den ordinarie garantiportföljen¹ på 53 miljarder kronor består huvudsakligen av ett fåtal stora objekt. Öresundsbron står för drygt hälften av hela det garanterade beloppet, men för mer än tre fjärdedelar av de totala avsättningarna för förväntade förluster.

Enligt vår bedömning har det inte under 2005 skett några väsentliga förändringar som påverkar vår långsiktiga analys. Varken avsättningarna för garantierna till Öresundsbron eller nedskrivningen av lånet till Svedab har därför ändrats.

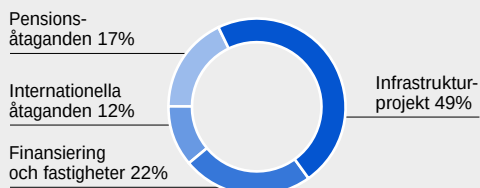
Utökad reservfond sänker risken ytterligare i NIB-garantierna

Nordiska Investeringsbankens, NIB, projektinvesteringsskuldgarantier av de nordiska och baltiska staterna. Under 2005 har NIB utökad reservfonden för framtida kreditförluster med 50 miljoner euro till 240 miljoner euro, vilket gör att garanternas risk minskat ytterligare. Först när förlusterna överstiger detta belopp kan den statliga garantin utnyttjas. Till följd av den minskade risken har Riksgäldskontoret, liksom under 2004, återbetalat en del av den garantiavgift som staten tidigare betalat som subvention för NIB. Årets återbetalning till statsbudgeten var 6 miljoner euro.

Diagram 6.1

GARANTIER FÖR 58 MILJARDER KRONOR

31 december 2005

Därtill kommer garantikapital till internationella finansieringsinstitutioner på 82 miljarder kronor utställda av finans- och utrikesdepartementen samt affärsverkens garantiåtaganden på 0,4 miljarder kronor.

¹ Exklusive åtagandet på 4,8 miljarder kronor för Venantius, som har en egen garantireserv, och garantikapital på 82 miljarder kronor till internationella finansieringsinstitutioner, för vilka riksdagen beslutat om en särlösning från garantimodellen.

Tabell 6.1

ÅTAGANDEN, AVSÄTTNINGAR OCH TILLGÅNGAR FÖR DE TVÅ GARANTIRESERVERNA

31 december 2005

Miljoner kronor	Garanti-åtaganden	Avsättningar för förväntade garantiförluster	Inbetalda garantiavgifter	Framtida ännu ej betalda garantiavgifter
Den allmänna garantireserven	53 271	2 244	1 748	1 374
Garantireserven för Venantius	4 750	10	551	0

Minskad risk i garantierna för Venantius

Venantius har fortsatt att utvecklas positivt och utlåningsportföljen minskar stadigt genom försäljningar av lån till banker och hypoteksbolag. Det är därför mindre sannolikt att kreditgarantierna på 4,8 miljarder kronor kommer att behöva infrias. Avsättningen för framtida förluster har därför sänkts från 50 miljoner kronor till 10 miljoner kronor.

De separata garantitillgångarna för Venantius är 551 miljoner kronor, vilket vida överstiger avsättningarna.

Omläggning av garanterade lån minskar statens räntekostnader

På förslag från Riksgäldskontoret beslöt regeringen i juni att de statliga bolagen Stockholmsleders och Göteborgs Trafikleders statsgaranterade upplåning ska bytas mot lån från Riksgäldskontoret direkt till Vägverket. Räntekostnaden för staten beräknas då bli totalt 150 miljoner kronor lägre.

Drygt hälften av de aktuella lånen på 12 miljarder kronor har ersatts av nya lån från Riksgäldskontoret till Vägverket. Övriga lån med bundna räntor och längre löptider övertogs den 4 november av Riksgäldskontoret som ny låntagare i stället för bolagen.

Finansiering av ny flygmotor hos Volvo Aero

Under maj fick Riksgäldskontoret regeringens uppdrag att underteckna ett avtal med Volvo Aero om en delfinansiering på 80 miljoner kronor av bolagets FoU-kostnader i projektet Trent-900. Projektet är ett samarbete med Rolls Royce för att ta fram den flygmotor som sitter i superjumbon Airbus-380. Lånet utbetalades i slutet av juni.

Återbetalningen från bolaget är helt beroende av utfallet i flygmotorprojektet (det vill säga ett royaltylån). I enlighet med regeringsuppdraget och EU:s statsstödsregler är royaltybeloppen subventionerade, det vill säga staten tar inte betalt för hela risken i finansieringen. Den del av risken som är subventionerad kommer att täckas av anslagsmedel.

Effektivare systemstöd och riskhantering

Under året har vi utvecklat ett nytt systemstöd för våra garantier och regressfordringar (fordringar som uppstått när staten infriat utställda garantier). Det nya systemet ger oss en effektivare hantering av främst regressfordringarna samt en förbättrad internkontroll.

Vi har uppdaterat ett antal modeller som används för riskbedömning och prissättning och tagit fram mer utförliga riktlinjer för prissättning och garantivillkor.

Tabell 6.2

LÅN MED KREDITRISK

31 december 2005

Låntagare, miljoner kronor	Låneram	Utestående lån	Nedskrivning för förväntade kreditförluster
A-train AB	1 000	1 000	-100
Svedab AB	¹	3 886	-1 900
Botniabanan AB	15 000	7 795	
SJ AB	2 000	0	
Övriga		392	
Summa		13 073	-2 000

¹ 2 600 miljoner kronor i prisnivå januari 1997 jämte kapitaltjänstkostnader och mervärdesskatt.

Nya och effektivare rutiner för uppföljning av riskerna i garanti- och kreditverksamheten ger en bättre överblick över de totala riskerna.

Fortsatta återvinningar av fordringar

Arbetet med att återvinna fordringar från infriade garantier fortsätter och under 2005 återbetalade gäldenärerna 11 miljoner kronor. De återstående fordringarna uppgår nu till 309 miljoner kronor. Därtill kommer upplupna dröjsmålsräntor på 198 miljoner kronor. Genom det nya systemstödet kommer arbetet att förenklas. Möjligheterna till återvinning är dock små till följd av bristande säkerheter och att många av gäldenärerna har en dålig betalningsförmåga.

Garanti- och kredithantering hos andra myndigheter

Riksgäldskontoret ger löpande råd och stöd till övriga garanti- och kreditmyndigheter och föreslår vid behov förändringar i syfte att uppnå en mer effektiv och ansvarsfull hantering av garantier och lån inom staten.

Under de senaste åren har Riksgäldskontoret bland annat pekat på behovet av en statlig kreditmodell i likhet med den modell som gäller för garantier. Med ett sådant regelverk skulle statens totala åtaganden med kreditrisk kunna hanteras på ett ekonomiskt ansvarsfullt sätt.

Gemensam redovisning av kostnader och risker

I början av 2005 redovisade Riksgäldskontoret ett uppdrag från regeringen att samordna ett arbete med de andra garantimyndigheterna för att få till stånd en gemensam redovisning av kostnader och risker för statliga garantier.

I regleringsbrevet för 2005 gav regeringen Riksgäldskontoret ett liknande uppdrag för statliga krediter. Arbetet pågår och ska redovisas senast den 15 mars 2006.

Utredningen arbetar med att göra gränsen mellan lån och bidrag tydlig samt att fastställa enhetliga värderingsprinciper för lån. Redovisningen ska utgöra underlag för riksdag och regering vid uppföljning och utvärdering av befintlig kreditgivning och beslut om framtida krediter.

Reformerat system för insättningsgarantin

I vårt remissvar på insättningsgarantiutredningen instämmer vi i att insättningsgarantin bör hanteras som andra statliga garantier. Men vi är kritiska till förslaget att slå samman all statlig garantiverksamhet till en myndighet. Om regeringen överväger en sådan sammanslagning, anser vi att frågan bör utredas grundligt innan beslut fattas.

Vi anser att utredningens alternativa förslag, där Insättningsgarantinämndens verksamhet införlivas i Riksgäldskontoret, bör vara huvudalternativet. En sådan lösning medför att välbehövlig kompetens snabbt och effektivt kan tillföras verksamheten och minskar de risker som är förknippade med alltför små myndigheter.

Måluppfyllelse

Målen för garantiverksamheten är uppfyllda genom riskavspeglade och försäkringsmässiga avgifter och omläggning av garanterade lån.

Målet om en effektiv kredithantering är delvis uppfyllt. Vi har tagit ut riskavspeglade avgifter på de flesta lånen under senare år, men det saknas fortfarande ett regelverk för hur riskerna ska hanteras i statens externa kreditgivning.

Målet för att verka för att andra myndigheters garanti- och kreditverksamhet bedrivs effektivt är uppfyllt genom råd och stöd till dessa myndigheter.

Hantering av risker

Riksgäldskontoret hanterar stora risker. Riskerna uppstår exempelvis genom att statsskulden påverkas av att räntor och valutakurser rör sig. De övergripande riskerna styrs av beslut av regeringen, till exempel genom det årliga riktlinjebeslutet om statsskultsförvaltningen. Det uppstår också risker i Riksgäldskontorets löpande verksamhet som vi själva hanterar. Här beskriver vi hur vi löpande hanterar finansiella och operativa risker.

Mål

Riksgäldskontoret ska utöver vad som anges i regeringens riktlinjer

- 4 sträva efter att uppnå bästa marknadspraxis i riskhanteringen
- 4 se till att hanteringen av finansiella och operativa risker uppfyller de relevanta krav som ställs i lagstiftningen för finansiella företag och i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd
- 4 medverka till att samhällets grundläggande behov upprätthålls även vid svåra påfrestningar i fred.

Återrapporteringskrav

Riksgäldskontoret ska redovisa graden av måluppfyllelse. Om ett mål inte är uppfyllt ska orsakerna analyseras och planerade åtgärder för måluppfyllelse beskrivas. Riksgäldskontoret ska också redovisa:

- 4 om och i så fall hur beroende av el, telekommunikationer och samhällsviktiga IT-system är en begränsning för att behålla en godtagbar förmåga vid svåra påfrestningar på samhället i fred och vid höjd beredskap
- 4 om ett angrepp med NBC-stridsmedel är en sådan begränsning.

Viktiga händelser 2005

- 4 Hanteringen av operativa risker har samlats i en gemensam process.
- 4 En finans- och riskpolicy för 2006 har fastställts.
- 4 De övergripande principer som ska gälla för informationssäkerhetsarbetet på Riksgäldskontoret har lagts fast i en säkerhetspolicy.

Samlad riskhantering

Riksgäldskontoret har under 2005 slutfört arbetet med att samla den operativa riskhanteringen i en gemensam process. Vi har också utvecklat och infört en metod för att analysera och värdera de operativa riskerna. Metoden har under 2005 använts inom samtliga avdelningar.

RIKSGÄLDSKONTORET

En samlad Finans- och riskpolicy för Riksgäldskontoret har tagits fram för 2006. Den ger en överblick över vår hantering av risker och vald risknivå. Policyn är därmed ett stöd för riskhanteringen och den interna kontrollen. Den kommer årligen att ses över och omprövas.

Under 2006 täcker policyn den institutionella upplåningen men ska successivt utvidgas till att täcka all verksamhet.

Finansiella risker

För att hantera och kontrollera de finansiella riskerna har Riksgäldskontoret bestämt riktvärden och limiter i form av tillåtna avvikelseintervall.

Marknadsrisker

Daglig uppföljning av statsskuldens risker

Skulden i utländsk valuta kan relativt lätt styras på daglig basis. Skälet är att vi på de internationella marknaderna har tillgång till en stor derivatmarknad. Genom derivatinstrument kan vi alltid se till att skulden ligger på riktvärdena. Riktvärdena utgörs av valutaskuldens löptid (uttryckt som duration) och valutasammansättning. Under året har inga markanta avvikelser skett mot uppsatta limiter.

Kronskuldens löptid (duration) är däremot svårare att styra. Under året har vissa avvikelser utanför limiter förekommit. Dessa har främst uppstått eftersom det av tekniska och marknadsvårdande skäl har varit svårt att på daglig basis parera förändringar i kronskuldens duration.

Regeringen har efter förslag från oss beslutat att från och med 2006 byta löptidsmått från duration till räntebindningstid. Det nya måttet är mer ändamålsenligt för förvaltningen av statsskulden.

Risker i den aktiva förvaltningen av utländsk valuta

Riksgäldskontoret bedriver också en aktiv förvaltning i utländsk valuta där vi genom att ta positioner på de internationella valuta- och räntemarknaderna strävar efter att minska kostnaden för statsskulden. Samtidigt uppstår marknadsrisker.

För att mäta och styra marknadsrisken i den aktiva förvaltningen använder vi Value at Risk, VaR (se faktaruta). Det beräknade VaR-värdet ger en indikation på risken för förlust om marknadsräntor och valutakurser under normala marknadsförhållanden går emot oss. Riksgäldskontoret har satt en limit för hur stort VaR-värdet får vara på daglig basis.

Den genomsnittliga risknivån i den aktiva förvaltningen var 50,5 miljoner kronor år 2005. Det motsvarar knappt 25 procent av det totala tillåtna riskutrymmet på

FAKTA

Så uppkommer finansiella risker

De finansiella riskerna består av marknadsrisker och kreditrisker.

Marknadsrisker existerar till följd av att priser på marknaden kan röra sig på ett ofördelaktigt sätt. Exempel på marknadsrisker är ränterisker och valutarisker. I huvudsak hanteras de med hjälp av Value at Risk-metoden (se faktaruta Value at Risk).

Kreditrisken är risken för att vår motpart inte

fullgör sina förpliktelser i en affär. De uppstår främst i de derivataffärer vi gör för att hantera statsskulden. Marknadsvärdet av derivaten ändras när räntor och valutakurser ändras. Om värdet på derivaten ökar utöver en bestämd nivå, blir vår motpart skyldig oss pengar. Kreditrisker uppstår också när vi temporärt placerar pengar, det vill säga i likviditetshanteringen.

220 miljoner kronor. Den högsta uppmätta risknivån var 71,5 och den lägsta 32,6 miljoner kronor. Den 30 december var risken sammantaget 45,3 miljoner kronor (tabell 7.1).

Eftersom VaR-värdet är ett förväntat värde ska modellens beräkningar jämföras med utfallet. Under 2005 har VaR-modellens framräknade värden stämt bra med de verkliga utfallen, se diagram 7.1.

Tabell 7.1

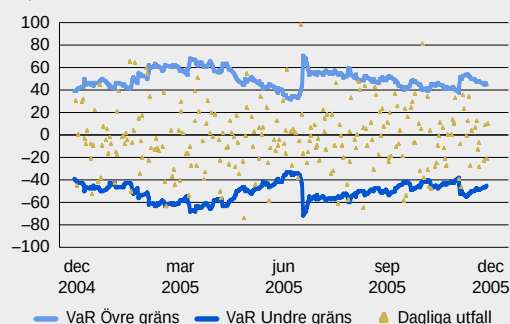
VaR FÖRDELAT PÅ RÄNTE- & VALUTAMARKNAD 2005

Marknad, miljoner kronor	Medel VaR	Minsta VaR	Högsta VaR	30 dec 05 VaR
Valuta	33,9	13,2	57,7	20,0
Ränta	34,2	16,2	53,0	46,8
Total	50,5	32,6	71,5	45,3

Diagram 7.1

RESULTAT OCH VALUE AT RISK

Miljoner kronor

Value at Risk

För att mäta och begränsa marknadsriskerna i den aktiva förvaltningen av utländsk valuta använder Riksgäldskontoret Value at Risk metoden (VaR). VaR är en statistisk modell som beskriver risknivån under normala marknadsförhållanden. Det värde som modellen räknar fram visar att förlusten inte

VaR-modeller fungerar bra under normala förhållanden. Vid exceptionella marknadsförhållanden kan dock modellen ha vissa brister. Riksgäldskontoret begränsar dessa brister med kompletterande valuta- och räntelimiter.

Kreditrisker

Även om Riksgäldskontoret är låntagare uppstår kreditrisker i verksamheten, se faktaruta om finansiella risker. För att hantera kreditriskerna har vi krav på våra motparter kreditvärdighet och gränser för hur stora exponeringarna får vara. Vi tecknar också säkerhetsavtal med alla motparter.

Riksgäldskontoret gör bara affärer med motparter som har hög kreditvärdighet. Motparternas ekonomiska ställning och exponeringen kan dock förändras över tiden. Vi bevakar därför kontinuerligt utveckling av kreditvärdighet och exponering.

Ett viktigt verktyg för att både minska och kontrollera kreditrisken är avtal om överföring av säkerheter. Avtalen, Credit Support Annex (CSA), innebär att exponeringen aldrig kan överstiga ett i avtalet angivet belopp. Beloppet är dessutom beroende av motpartens rating. En lägre rating ger ett lägre belopp. Idag har vi CSA-avtal med alla motparter som vi använder i derivattransaktioner

Diagram 7.2 visar hur exponeringen mot motparter med olika kreditvärdighet ändrats under de senaste

kommer att överstiga värdet givet en viss sannolikhet och tid. Ett VaR-värde på 50 kronor innebär, i genomsnitt, till exempel att förlusten i 95 dagar av 100 inte kommer att vara högre än 50 kronor. Metoden säger dock inget om hur stora förlusterna kan bli under onormala förhållanden.

**F
A
K
T
A**

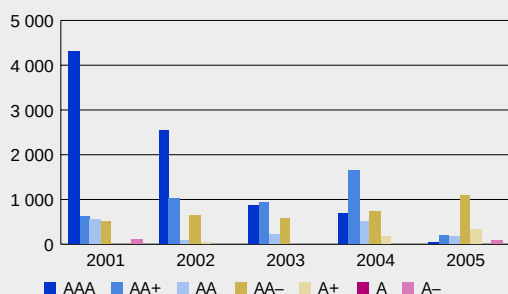

fem åren. Sedan 2001 har den totala kreditexponeringen minskat kraftigt. Samtidigt har motparternas kreditvärdighet minskat, men den ligger fortfarande på en hög nivå.

Diagram 7.2

EXPONERING OCH KREDITVÄRDIGHET HOS RIKSGÄLDSKONTORETS MOTPARTER

Miljoner kronor per den 31 december 2001–2005

Operativa risker

Riksgäldskontoret har under 2005 analyserat operativa risker på alla avdelningar. Analyserna bygger på en metod för självvärdering av verksamheten. Med stöd av metoden har vi identifierat och värderat kontorets operativa risker. Med utgångspunkt från värderingen har vi därefter prioriterat bland åtgärder för att reducera riskerna.

Under 2005 har vi också kartlagt processen för hantering av operativa risker. Genom att beskriva och definiera de olika stegen i processen effektiviserar vi hanteringen av operativa risker. Detta är viktigt för att dels skapa en återkoppling mellan identifierade risker och åtgärder, dels löpande fånga upp förändringar i riskbilden.

Fysisk och miljörelaterad säkerhet

Vi arbetar aktivt med att stärka vårt fysiska skydd. Under 2005 har vi genomfört brandskyddskontroller och brandskyddsutbildningar. I enlighet med ny lag om skydd mot olyckor genomfördes under året också elrevision i lokalerna.

Krisberedskap och totalförsvaret

Samhällets arbete för att stärka förmågan att motstå och minska effekterna av en frestida kris och vid höjd beredskap sker inom ramen för Krisberedskapsförordningen. Riksgäldskontoret ingår här i samverkansområde Ekonomisk Säkerhet där flera myndigheter arbetar tillsammans.

Inom detta område deltar vi i arbetet med att öka betalningsväsendets och värdepappershandelns motståndskraft i kriser samt att skapa redundans i de samhällsviktiga transfereringssystemen. Vi bidrar bland annat genom kunskapsspridning inom samverkansområdet och genom att stärka säkerhet och robusthet i de egna verksamhetsprocesserna.

Måluppfyllelse

Målet för finansiella och operativa risker är uppfyllt. Organisationen är utformad med skillnad mellan front- och backoffice med en oberoende riskavdelning. De metoder och modeller som används för att hantera såväl finansiella som operativa risker bedöms vara i linje med marknadspraxis. Sammantaget når Riksgäldskontoret upp till de relevanta krav som ställs på god riskhantering.

Målet för området Svåra påfrestningar och det civila försvaret är delvis uppfyllt. I den sårbarhetsanalys som delgavs regeringen i februari 2005 framkom vilka åtgärder vi behöver vidta för att stärka vår förmåga. Vi arbetar aktivt för att genomföra åtgärderna.

Personal & kompetens

Riksgäldskontoret ska vara en bra arbetsplats med kompetenta och motiverade medarbetare. Här beskriver vi vår personalsituation och hur vi arbetar med att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare utifrån verksamhetens behov.

Mål

Riksgäldskontoret ska verka för en långsiktig och god personalförsörjning med för verksamheten ändamålsenlig kompetens.

Rapporteringskrav

Riksgäldskontoret ska redovisa:

- 4 i vilken omfattning målen för kompetensförsörjning under 2005 har uppnåtts
- 4 åtgärder som har vidtagits
- 4 vilka mål som gäller för myndighetens kompetensförsörjning under 2006 respektive 2007-2008.

Redovisningen ska i första hand fokusera på personalens åldersstruktur, könsfördelning, rörlighet samt myndighetens arbete för att främja etnisk och kulturell mångfald.

Viktiga händelser 2005

- 4 Vi har kunnat täcka samtliga vakanser med kompetent personal.
- 4 En webbaserad personalhandbok med samlad och lättillgänglig information har tagits fram.
- 4 En skraddarsydd ledarskapsutbildning för alla chefer har upphandlats.
- 4 En arbetsgrupp för mångfald har tillsatts.

Stärkt satsning på personalförsörjningen

En kompetent och kunnig personal är den viktigaste förutsättningen för en effektiv verksamhet. I takt med den ökade konkurrensen på arbetsmarknaden är det ännu viktigare att vi är en god arbetsgivare som har

förmåga att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare. Därför har vi bland annat genomfört en medarbetarundersökning och fortsatt satsningen på kompetensutveckling och ledarskapsutbildning.

Rekryteringsläget svårare

Arbetsmarknaden har förbättrats och därmed har vårt rekryteringsläge blivit svårare jämfört med 2004. Vi har fått färre ansökningar till våra utannonserade tjänster. Vi har också tre friårsplatser.

Vi har ändå kunnat täcka samtliga vakanser med kompetent personal. Konkurrenten kommer att fortsätta att öka under 2006 och därför har vi fortsatt arbetet med en långsiktig strategi för rekrytering. Den tar hänsyn till köns- och åldersfördelning, mångfald med mera.

Kompetensutveckling

Under 2005 investerade Riksgäldskontoret 15 000 kronor per anställd i kvalificerad kompetensutveckling och summan är jämnt fördelad på kvinnor och män (se tabell 8.1). Kompetensutvecklingen bestod främst av satsningar inom IT och språk, bland annat kurser i engelska, skrivande och presentationsteknik. Dessutom har seminarier hållits för hela Riksgäldskontoret om offentlighet, sekretess och lagen om offentlig upphandling.

Tabell 8.1

UTBILDNINGSKOSTNAD 2005

Kronor	Kvinnor	Män	Total kostnad
Språk	198 672	90 890	289 562
IT	354 659	521 981	876 641
Ekonomi/finans/ revision	214 622	126 993	341 615
Juridik	87 758	92 368	180 126
Organisation och ledarskap	33 030	79 081	112 111
Övrigt	179 987	101 792	281 779
Totalt	1 068 729	1 014 284	2 083 013

Medarbetarundersökning

Riksgäldskontoret genomförde under 2005 en omfattande medarbetarundersökning för att få en nulägesbild och ett underlag för förbättringar.

Sammantaget gav den ett relativt bra resultat vid externa jämförelser, till exempel med banker och tjänstemän i offentlig sektor. Vi har höga resultat för individfaktorer som kompetens, motivation, ansvar och initiativ.

De områden som gav låga resultat är organisatorisk effektivitet, lärande och förnyelseklimat. Under året gjordes ett antal åtgärder baserade på undersökningen. Ytterligare aktiviteter kommer att ske 2006.

Det goda ledarskapet

Den tidigare påbörjade ledarskapsutvecklingen fortsatte under 2005. Fokus i utvecklingen ligger på det goda ledarskapet, den egna individen som chef och ledare samt vår ledningsfilosofi och vårt ledarskap i praktiken.

Under året upphandlades ett skräddarsytt ledarskapsprogram.

Tabell 8.2

ANTAL ANSTÄLLDA SOM BÖRJAT SIN ANSTÄLLNING

Personalgrupp	2001	2002	2003	2004	2005	Summa
Chefer	1	2	2	3	2	10
Handläggare/specialister	26	12	9	4	15	66
Assistenter/motsvarande stödpersonal	1	4	–	–	2	7
Summa	28	18	11	7	19	83

Tabell 8.3

ANTAL ANSTÄLLDA SOM SLUTAT SIN ANSTÄLLNING

Personalgrupp	2001	2002	2003	2004	2005	Summa
Chefer	1	1	2	1	2	7
Handläggare/specialister	15	11	2	7	4	39
Assistenter/motsvarande stödpersonal	3	4	3	2	1	13
Summa	19	16	17	10	7	59

Fler kvinnor än män på Riksgäldskontoret

Riksgäldskontoret hade 148 medarbetare vid ingången av 2006. Av de anställda är 59 procent kvinnor och 41 procent män. I ledande befattningar är 60 procent kvinnor och 40 procent män. Akademisk examen har 68 procent av medarbetarna.

Anställningstiden ökade

Den genomsnittliga anställningstiden under 2005 var 10,4 år och genomsnittsåldern 43,7 år. Motsvarande siffror för 2004 var 9,7 år respektive 43,5 år. Åldersfördelningen framgår av tabell 8.4.

Tabell 8.4

ÅLDERSFÖRDELNING 2005

	< 30 år	30-49 år	> 49 år
Antal personer	7	96	45

Personalrörligheten varierar mellan grupper

Sju personer lämnade Riksgäldskontoret under 2005. Nitton anställdes, varav 2 chefer och 15 handläggare/specialister. Vi täckte därmed bland annat alla vakanser. Se tabell 8.2 och 8.3. Personalomsättningen minskade till fem procent i genomsnitt, vilket är två procentenheter lägre än 2004. Däremot är personalomsättningen högre inom vissa kompetensområden.

Tabell 8.5

SJUKFRÅNVARO 2005

Personalgrupp	% ¹
Kvinnor	5,5
Män	1,3
Anställda yngre än 30 år	1,7
Anställda 30-49 år	1,9
Anställda 50 år och äldre	7,9
Totalt alla anställda	3,8²

¹ Sjukfrånvarotid/total ordinarie tid för respektive grupp.

² Av den totala sjukfrånvaron utgjorde 73 procent långtidssjukskrivningar på 60 dagar eller mer.

Arbetsmiljö och friskvård

Friskvården har utökats genom att alla medarbetare erbjudits rabatterade kort på nJoy och Friskis & Svet-tis. En tredjedel av alla anställda har fått besök av en ergonom under året.

Den totala sjukfrånvaron på Riksgäldskontoret var 3,8 procent (tabell 8.5). Korttidsfrånvaron var låg. Andelen långtidssjuka, det vill säga som varit frånvarande 60 dagar eller mer, är 73 procent av den totala sjukfrånvaron. Av antalet långtidssjuka är majoriteten kvinnor över 50 år. Aktiv rehabilitering har bedrivits under året och alla utom en arbetar i dag mellan 25 procent och 75 procent.

Fortsatt satsning på ökad mångfald

Som en följd av mångfaldsseminarier har vi tillsatt en grupp som ska arbeta med mångfalds- och jämställdhetsfrågor. Gruppen har genomfört en enkät på vårt intranät där alla medarbetare har svarat på frågor inom detta område. Utifrån enkäten kommer vi att ta fram policy och planer för det fortsatta arbetet med mångfald och jämställdhet.

Måluppfyllelse

Riksgäldskontoret har uppfyllt målet för kompetensförsörjning för 2005. Kompetensutvecklingen har fortsatt och vi har upphandlat en skräddarsydd ledarskapsutbildning för alla chefer. Rekryteringsläget är ännu något svårare för 2006 än för 2005 på grund av en förbättrad arbetsmarknad. Arbetet med den strategiska kompetensutvecklingen och resursplaneringen fram till 2008 har börjat.

Ordlista

Benchmarkobligation 4 Obligationer i vilka Riksgäldskontoret åtagit sig att upprätthålla likviditet. Har normalt en utestående volym på minst 20 miljarder kronor.

Break even-inflation 4 Break even-inflationen är skillnaden mellan nominell och real ränta vid emissionstidpunkten. Den anger hur stor inflationen måste vara i genomsnitt under löptiden för att kostnaden för ett realt och ett nominellt lån ska vara lika stor. Om inflationen är högre än break even-inflationen blir reallånet dyrare för staten och tvärtom.

Derivatinstrument 4 Finansiellt instrument vars pris är beroende av ett annat instrument. De vanligaste derivatinstrumenten är optioner, terminer och swappar.

Duration 4 Mått på en obligations återstående löptid som tar hänsyn till både tiden till förfall och kupongräntan. Kortare löptid och högre kupongränta ger lägre duration. Duration kan också ses som riskmått, som mäter hur mycket ett räntepappers marknadsvärde påverkas av att marknadsräntan ändras.

Emission 4 Försäljning av nya statspapper. Sker vanligen via auktioner.

Fast ränta 4 Ränta som enligt avtal är bunden till en viss storlek under avtalets löptid.

Finansiella risker 4 Består av marknadsrisker och kreditrisker, jfr *kreditrisk*.

Float 4 Är den period i samband med en betalning via bank när varken den som skickar pengar eller den som ska ta emot pengar får någon ränta. I stället tillfaller räntan banken som förmedlar betalningen.

Friår 4 Friår innebär att en anställd tar ledigt i tre till tolv månader samtidigt som en arbetssökande från Arbetsförmedlingen går in som vikarie.

Inflation 4 Allmänna prisökningar som gör att pengar får lägre köpkraft. Mäts vanligen med hjälp av konsumentprisindex.

Kapitalmarknaden 4 Består av kredit- och aktiemarknaden.

Kreditmarknad 4 Består av penning- och obligationsmarknaden.

Kreditrisk 4 Risken att motparten inte fullgör sina förpliktelser i en transaktion. Avvecklingsrisk, kapitalrisk, motpartsrisk, landrisk och systemrisk ingår i kreditrisker.

Kupongobligation 4 Obligation med årlig ränteutbetalning.

Likviditetsväxlar 4 Statsskuldväxlar med skräddarsydda löptider.

Limiter 4 Kvantitativ begränsning av belopp eller risker.

Marknadsrisk 4 Risken att priserna på marknaden rör sig på ett ofördelaktigt sätt. Ränterisk och valutarisk är olika former av marknadsrisk.

NBC-stridsmedel 4 Förkortning av "Nuclear, Biological and Chemical", det vill säga nukleära, biologiska och kemiska stridsmedel.

Nominell obligation 4 En placering till nominell fast ränta ger vid löptidens slut ett förutbestämt belopp i kronor.

Obligation 4 Skuldförbindelse där avkastningen betalas i form av ränta.

Obligationemarknad 4 Marknaden för värdepapper med löptider längre än ett år. Nominella och reala statsobligationer handlas på obligationsmarknaden.

Operativ risk 4 Risken för förluster som beror på brister i interna processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. I begreppet ingår legala risker men inte strategiska risker.

Penningmarknad 4 Marknaden för räntebärande papper med löptider på upp till ett år. Statsskuldväxlar handlas på penningmarknaden.

Premieobligation 4 Sparform där räntan lottas ut som vinster. Riksgäldskontoret ger vanligtvis ut premieobligationer två till tre gånger per år.

Ramavtal 4 Avtal som ingås mellan en upphandlande enhet och en eller flera leverantörer. Syftet är att för en viss period fastställa de villkor som ska gälla för den enhet som väljer att utnyttja (avropa) ramavtalet. För betalningsförmedlingen till och från staten är Riksgäldskontoret upphandlande enhet. Statliga myndigheter kan välja att utnyttja (avropa) något av ramavtalen genom skriftligt avtal med berörd ramavtalsbank.

Rating 4 Är ett betyg på till exempel ett företag eller lands förmåga att uppfylla sina ekonomiska åtaganden, det vill säga ett betyg på kreditvärdigheten.

Real ränta 4 En ränta som är värdesäkrad mot inflation, jfr *realobligation*.

Realobligation 4 En obligation där innehavare får dels en fixerad ränta, dels en kompensation för inflationen under löptiden. Det betyder att avkastningen och det insatta beloppet är värdesäkrade, så att eventuell inflation inte urholkar obligationens värde under sparperioden.

Redundans 4 Innebär till exempel att ett datorsystem med krav på hög tillgänglighet har vitala delar i två exemplar.

Referenslån 4 Ett referenslån är en benchmarkobligation som handlas som 2-, 5- eller 10-åring. Kallas även för superbenchmark. Det är i dessa löptider som Riksgäldskontoret koncentrerar upplåningen, jfr *benchmarkobligation*.

Repa (repurchase agreement) 4 Avtal om försäljning av ett värdepapper, där säljaren samtidigt förbinder sig att återköpa papperet om en viss tid till ett överenskommet pris. Repan kan även vara omvänd, det vill säga avtal om köp i kombination med framtida försäljning.

Riksgäldsspar 4 Riksgäldsspar är ett kontobaserat obligationssparande. Riksgäldsspar finns med rörlig ränta, fast ränta eller real fast ränta.

Royaltyslån 4 Lån där återbetalningen beror på storlek på försäljning, tillverkning etc.

Räntebindningstid 4 Den genomsnittliga tiden tills dess de kassaflöden som statsskulden ger upphov till ska betalas. Kassaflöden uppstår när räntor och lån förfaller till betalning.

Räntemarknad 4 Här handlas instrument som ger en i förväg fastställd avkastning (ränta). Räntemarknad delas in i obligations- och penningmarknad.

Rörlig ränta 4 Ränta som varierar under löptiden.

Statsobligation 4 Samlingsbegrepp för de obligationer som Riksgäldskontoret ger ut på obligationsmarknaden. Innefattar både reala och nominella obligationer.

Statspappersmarknad 4 Handeln med de statsskuldväxlar och obligationer som vi ger eller har gett ut.

Statsskuldväxel 4 Ett kortfristigt statspapper utan kupongbetalningar, som ges ut med löptider på upp till ett år.

Swapp 4 Avtal mellan två parter om en utväxling eller ett byte av räntebetalningar under en given löptid, till exempel byte av fast ränta mot rörlig ränta.

Termin (terminskontrakt) 4 Avtal om köp och försäljning till ett angivet pris vid en given tidpunkt i framtiden.

Value at Risk, VaR 4 Ett riskmått som prognostiserar förväntad förlustnivå med en given sannolikhet under en bestämd tid.